

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2011
THE ANNUAL REPORT 2011

Zoologická zahrada Liberec
příspěvková organizace
Zoological garden Liberec
Czech Republic

orel mořský

kachnička mandarínská

kozorožec dagestánský

tygr – bílá forma

šimpanz

OBSAH

ZOO Liberec – údaje	4
Slovo ředitele	5
A word from the director	7
Společné foto zaměstnanců zoo	9
Zoologický úsek a chovatelská činnost	10
Zoological department and breeding activities	12
ZOO Liberec ve světě	14
Veterinární činnost	20
Stavy zvířat 2011	24
Seznam zvířat v záchranných a ochranných programech	25
Marketing a ekologické vzdělávání	49
Návštěvnost	20
Výstavba, údržba a rozvoj	52
Ekonomické údaje	56
Dárci a sponzoři	59
Výroční zpráva ARCHA	64
Výroční zpráva SEV DIVIZNA	72
Výroční zpráva KSC Lidové sady	80
Partneři zoo	84

ZOO
LIBEREC

Zoologická zahrada Liberec

Název: Zoologická zahrada Liberec, příspěvková organizace
Masarykova 1347/31
460 01 Liberec, Česká republika

Statutární orgán: MVDr. David Nejedlo – ředitel (Director)
IČ: 00079651
DIČ: CZ00079651
Telefon: +420 482 710 616-7
+420 482 710 438
Fax: +420 482 710 618
E-mail: info@zooliberec.cz
Web: www.zooliberec.cz

Zřizovatel: Statutární město Liberec
nám. Dr. E. Beneše 1
460 01 Liberec, Česká republika

Slovo ředitele ZOO Liberec

Vážení přátelé,

dovolte mi krátce uvést výroční zprávu ZOO Liberec za rok 2011. Strom aktivit nejstarší zoologické zahrady na území bývalého Československa se ve sledovaném roce rozrostl o novou větev, Kulturní a společenské centrum při ZOO Liberec – Lidové sady. První půlrok spolupráce zoo, Archy, Divizny a Lidových sadů dává tušit, že jednotlivé větve netrčí izolovaně každá do jiné strany, ale vzájemnou spoluprací se doplňují a na kmeni se skoro již stoletou historií plodí bohatou, ale souměrnou korunu aktivit, které společně vytváříme pro lidi. V zájmu ochrany přírody, zvířat, ale i kulturních a kultivovaných mezilidských vztahů.

Rok 2011 nebyl pro příspěvkovou organizaci Zoologická zahrada Liberec rokem snadným. Vstupovali jsme do něj oslabeni předchozím ekonomicky nepříhodným rokem, k tomu s citelně sníženým příspěvkem na provoz od zřizovatele i s vidinou nižší dotace, poskytované Ministerstvem životního prostředí ČR. Uřídit v tak složité situaci systém zoo s jejími lidmi a zvířaty, udržet si směr a vize se podařilo jen díky obětavosti desítek zaměstnanců všech profesí, dárců, příznivců a podporovatelů a v neposlední řadě také díky výbornému počasi v průběhu roku, přejícímu návštěvám venkovních areálů typu zoo. Informace o ekonomice zoo v roce 2011 ostatně přináší příspěvek vedoucí ekonomického oddělení Jany Brodské.

Ani chovatelská práce na zoologickém oddělení v roce 2011 nestagnovala. Zaznamenali jsme kromě tradičních odchovů také několik prvoodchovů, dovezli několik nových druhů zvířat a také jsme do jedné z expozic na omezenou dobu ubytovali jeden velmi vzácný a atraktivní druh, který v ZOO Liberec

nebyl dosud chován a pravděpodobně nebude ani v budoucnosti. Bližší podrobnosti se dozvíte v příspěvku hlavního zoologa Luboše Melichara.

Velký kvalitativní posun zaznamenaly i činnosti Centra pro zvířata v nouzi při ZOO Liberec – ARCHA. Tradice aktivit a historické znalosti prostředí Liberce a Liberecka vedou k efektivnějšímu řešení i složitých situací a komplikovaných zvířecích osudů. A to jak u domácích, tak i volně žijících zvířat. S některými konkrétními příběhy se můžete seznámit v příspěvku vedoucí Archy Lenky Čáповé.

Asi nejlépe vystihne úspěšnost aktivit Střediska ekologické výchovy při ZOO Liberec – DIVIZNA okolnost obsazování jejich výchovně-vzdělávacích programů. Jestliže v roce 2010 byla volná kapacita na celý školní rok obsazena během tří dnů prvního zářijového týdne, v roce minulém se tak stalo již během prvních čtyř hodin od zveřejnění nabídky. A jak bohatá tato programová nabídka je, zjistíte v článku vedoucího Divizny Aleše Kočího.

Rok 2011 nebyl jednoduchý ani z hlediska finančních možností údržby a rozvoje areálů zoo. Výdajově úsporný systém nám umožňoval řešit především havarijní situace, jakou bylo například prasknutí hráze jezera a následný únik vody nebo propadnutí zeminy ve výběhu šimpanzů, vzniklé zhroutením opěrné stěny podzemní štolý Jizerského potoka. Na všechny havárie jsme reagovali okamžitě a zajistili vždy kontinuální a bezpečný provoz celého areálu. V některých případech však musely být opravy provizorní ať z technologických, klimatických, především však z finančních důvodů a jejich definitivní dořešení bude k tíži následujících rozpočtů. Více informací o péči o svěřený majetek vyčtete ze zprávy vedoucího technického oddělení Stanislava Jíry.

Marketingové a vzdělávací oddělení i v roce 2011 připravilo velké množství programů a speciálních akcí pro návštěv-

níky zoologické zahrady. Novinkou bylo například otevření elektronického obchodu na webových stránkách zoologické zahrady, velký úspěch měl program Ošetřovatelem v zoo a neuvěřitelné páté narozeniny oslavil elektronický e-magazín, distribuovaný každý měsíc tisíci elektronických adres. O těchto a desítkách dalších aktivit se dočtete v příspěvku tiskového mluvčího zoo a vedoucího marketingového oddělení Ivana Langra.

Vůbec poprvé jsou součástí výroční zprávy ZOO Liberec informace o dění v již zmiňovaném kulturním centru Lidové sady. Jednalo se o první půlrok fungování léty prověřeného týmu pod ochrannými křídly zoologické zahrady. Bohatou nabídku kulturně společenských programů představí vedoucí Lidových sadů Petr Vostřák.

Svou premiéru měl v roce 2011 i tzv. fond in situ projektů, z nějž hradíme naši podporu a účast v terénních ochranných a výzkumných projektech na ochranu ohrožených druhů zvířat v jejich přirozených výskytích. Do fondu přispívají mj. platící návštěvníci zoo, protože do něj vždy plynou dvě koruny z každé prodané vstupenky. Každý z nich tak prostřednictvím zoologické zahrady přispívá k ochraně přírody.

Na závěr mi dovoluje poděkovat všem, kdo nám celý rok pomáhali. Můj dík patří především zřizovateli, Statutárnímu městu Liberec a jeho představitelům, Ministerstvu životního prostředí ČR, Libereckému kraji i jeho krajskému úřadu, generálnímu partneru zoo OC Nisa Liberec, hlavnímu partneru .A.S.A. Liberec s. r. o., našim významným partnerům a mnoha dalším institucím, společnostem i jednotlivcům, kteří nás podpořili myšlenkově, materiálně i finančně.

Mé osobní poděkování patří pak všem kolegům ze zoo. Především oni se zasloužili o vše dobré, co bylo pro zvířata a lidi v roce 2011 vykonáno! Všem Vám patří můj dík!

MVDr. David Nejedlo

A word of the director

Dear friends,

Let me briefly introduce the annual report of Liberec ZOO for 2011. The tree of activities of the oldest zoological garden in the lands of the former Czechoslovakia grew by one branch in the past year and that is the Cultural and Community Centre by Liberec ZOO – Lidove sady. The first half year of cooperation between the ZOO, the Archa, Divizna and Lidove sady showed that the individual branches did not stick out isolated, with each one of them stuck in a different side, but that they instead complemented one another in their cooperation and that they created, on the tree trunk with its nearly 100-year-old history, a rich but a symmetrical crown of activities that we all realised together for people. This was done not just in the interest of the protection of nature and animals, but also for the protection of cultural and civilized interpersonal relationships.

2011 was not an easy one for the funding organization of Liberec ZOO. We entered it weakened by the previous economically adverse year, with significantly lowered financial contributions from the town hall and with the prospect of a lower grant from the Ministry of the Environment of the Czech Republic. Running the ZOO system with all its people and animals and keeping the direction and visions in such a hard situation, was managed only thanks to the dedication of all our employees of all professions, along with donors, patrons, supporters and last but not least thanks to the excellent weather conditions throughout the year which greatly aided attracting visitors who wished to visit outdoor areas such as those in the ZOO. The information about the ZOO financial situation will be brought to you in the report of the head of the finance department, Mrs. Jana Brodska.

In the Zoological department there was no stagnation, not even with the breeding work in the department in 2011. Apart from the traditional rearings, we also recorded several first-rearings, we introduced some new species of animals and we also temporarily accommodated into one of our exposition areas, one very rare and attractive species, which has not been kept in Liberec ZOO before and will probably not be in the future either. You will learn more details in the report of the head zoologist, Mr Lubos Melichar.

The activities of the Centre of Animals in Need at Liberec ZOO (ARCHA) also saw a big qualitative advance. Its long tradition of activities and historical knowledge of the areas of Liberec and its surroundings has led to more effective solutions of even more complicated and difficult animal fates - both domestic and wild ones. Some particular stories will be brought to you in the report by the head of ARCHA, Ms Lenka Capova.

Probably the best way how to grasp how successful the activities of the Centre of ecological education at Liberec ZOO (DIVIZNA) were, is to mention the booking process for its educational programmes. In 2010 the free capacity for the whole school year was fully booked within the first three days in September, whereas last year it all happened within the first 4 hours after being made available. Just how rich this programme offer is can be found out in the article of the head of Divizna – Mr Ales Koci.

2011 was not easy from the point of view of the financial possibilities of the maintenance and development of the ZOO areas either. A cost cutting system enabled us to solve mainly emergency situations, such as the dam wall breaking and the resulting water leak and flooding as well as the loss of soil in

the chimpanzee enclosure, caused by the failure of the support wall of the underground gallery of the Jizera Brook. Our response to all these emergencies was immediate and we always managed to ensure the continual and safe running of the whole area. In some cases, however, the repairs had to be of a temporary nature. This was sometimes down to technological or for weather related reasons, but mainly for financial reasons and the final resolutions of these problems will be a burden in the forthcoming budgets. You can get more information about the care and upkeep of the entrusted property and assets in the report of the head of the technical and maintenance department Mr Stanislav Jira.

The marketing and educational department prepared a great deal of programmes and special events for the ZOO visitors in 2011. For example, we opened an e-shop on the ZOO web sites, the programme called ZOO keeper was also really successful and the e-magazine, distributed monthly to thousands of people, celebrated its 5th anniversary. You can read about these and lots of other activities in the report of the ZOO spokesperson and head of marketing, Mr Ivan Langr.

For the first time ever the annual ZOO report also includes information about the events in the aforementioned Lidove Sady Cultural and Community Centre, with It being the first six months of the work of the time-proven team under the auspices of the ZOO. The head of Lidove sady Mr Petr Vostrak will introduce the rich offer of cultural and social programmes.

2011 was also the first year of the so called fund of in-site projects which is used for financing our support and participation in terrain protection and research projects for pro-

tecting endangered species in their natural habitats. It is the ZOO visitors as well who contribute to this fund because 2 CZK from every ticket sold goes here. Each and every one of them has contributed to nature protection through their ZOO visit.

Finally, let me thank all of those who have helped us throughout the year. My big thanks go to our founder, the corporate town of Liberec and its representatives; the Ministry of the Environment of the Czech Republic; The region of Liberec and its regional Office; The general partner of the ZOO – Nisa Shopping Centre; The main partner A.S.A. Liberec Ltd and to all our other significant partners and many more institutions, companies and individuals who have all supported us with their ideas, material and finances.

My personal thanks go to all my colleagues at the ZOO. It was mainly down to them that all the good was done for both animals and people in 2011.

My heartfelt thanks go out to all of you!

MVDr. David Nejedlo

Společné foto zaměstnanců ZOO Liberec

Zoologický úsek a chovatelská činnost

V roce 2011 představilo zoologické oddělení vedle více či méně tradičních odchovů i celou řadu novinek. V souvislosti s dlouhodobou koncepcí jsme ukončili chov některých druhů, které ve zdejších prostorech dlouhodobě neprosperovaly nebo z různých důvodů ztratily chovatelský potenciál, a nahradili jsme je druhy perspektivnějšími. Nejvíce novinek zaznamenal úsek dravých ptáků a úsek tropů. Poprvé se zde rozmnožila kajka mořská (*Somateria mollissima*) a holub Bartletův (*Gallicolumba criniger*), mládě supa hnědého (*Aegypius monachus*) se bohužel odchovat nepodařilo – uhynulo 8. den po vylíhnutí. Naopak další přírůstek u páru kriticky ohroženého korunáče Sclaterova (*Goura scheepmakeri*) je cenným příspěvkem do nepříliš velké populace v zoologických zahradách. Po dlouhých osmi letech vyvedla mláďata i labuť černá (*Cygnus atratus*) a dále například majna Rothschildova (*Leucopsar rothschildi*), orlosup bradatý (*Gypaetus barbatus*) nebo orel východní (*Haliaeetus pelagicus*). Výměnou či darem jsme naši kolekci obohatili o pár zoborožců tmavých (*Anthracoeros malayanus*), zoborožců naříkavých (*Bycanistes bucinator*), dva páry toků šedých (*Tockus nasutus*), satyra Cabotova (*Tragopan caboti*), husu labutí (*Anser cygnoides*), turaka červenorunkatého (*Tauraco erythrolophus*). Na Soví stezku jsme dovezli pár zástupců největších sov světa, výra velkého západosibiřského (*Bubo bubo sibiricus*), dále jen o málo menšího puštíka bradatého (*Strix nebulosa lapponica*), pár čimang horských (*Phalacrocorax megalopterus*) a tropické výřečky Grantovy (*Ptilopsis leucotis granti*). Do terarijní kolekce přibyl chovný pár varanů modrých (*Varanus macraei*). Také na úseku šelem došlo v loňském roce k prvoodchovu, a to u páru ženetek skvrnitých (*Genetta tigrina*). Obě mláďata, sameček a samičku, se podařilo zdárně odchovat a na sklonku roku byla obě zvířata přemístěna k jinému chovateli. Po deseti letech je

možné v expozici levhartů sněžných (*Uncia uncia*) vidět spolu s matkou odrostlé mládě. Sameček narozený na konci dubna je prvním a zároveň jediným potomkem nově sestaveného geneticky velmi perspektivního páru, což dává naději, že nám v brzké době bude EEP koordinátorem doporučeno opětovně připařování. Tři kořata byla výsledkem sestavení nového páru i u rysů karpatských (*Lynx lynx carpathicus*). Z dalších odchovů jmenujme ještě mládě gibona bělolícího (*Nomascus leucogenys leucogenys*), žirafy Rothschildovy (*Giraffa camelopardalis rothschildi*), jako každým rokem se nám rozmnožily i vzácné kozy šrouborohé (*Capra falconeri heptneri*), východokavkazští kozorožci dagestánští (*Capra cylindricornis*) nebo nahuří modří (*Pseudois nayaur*). Dalším z druhů, který se nově objevil v jedné z expozic v horní části zoo je urial bucharský (*Ovis bochariensis*). Právě tento raritní zástupce stepních ovcí je příkladem koncepční chovatelské výměny, když v kolekci vystřídal chovatelsky stále méně perspektivního tavra himálajského (*Hemitragus jemlahicus*), o němž zájem mezi chovateli v posledních letech strmě upadal. Dva mladí samci a samice urialů by v ideálním případě mohli přispět vlastním reprodukčním potenciálem k zachování tohoto problematického taxonu nejen v podmínkách lidské péče. Nejvýznamější událost loňského kalendáře na sebe však nechala čekat téměř plných jedenáct měsíců. V souvislosti s přestavbou vlastního chovného zařízení nás kolegové ze ZOO Dvůr Králové požádali o pomoc při provizorním umístění páru goril nížinných (*Gorilla gorilla gorilla*). Vzhledem k faktu, že jsme v minulosti již několikrát a bez potíží byli schopni držet našeho samce orangutana sumaterského (*Pongo pygmaeus abelii*) Jola v neexpozičních prostorách zimoviště, vyhověli jsme zmíněné žádosti, pavilon orangutanů uvolnili a 25. října 2011 obě gorily přijali. Samec Tadao i mladá samice Shinda se s podmínkami nového prostředí porovnali nad očekávání rychle (v prvních týdnech asistovali při veškerých chovatelských povinnostech

ošetřovatelé ze ZOO Dvůr Králové). Pokud se nestane nic neočekávaného, měli by mít návštěvníci možnost prohlédnout si je až do konce června 2012. Vzhledem k tomu, že nedisponujeme vhodným chovatelským zařízením pro chov goril a z prostorových důvodů je nejspíš ani nikdy mít nebudeme, je to příležitost skutečně jedinečná.

Bc. Luboš Melichar
vedoucí zoologického oddělení
melichar@zooliberec.cz

rys karpatský – mláďata

žirafa Rothschildova – mláďě

The Zoological Department and breeding activities

In 2011 the zoological department introduced, apart from some more or less traditional breeding methods, a variety of innovations in our breeding methodology. In connection with our long-term conception, we finished with the breeding of some species which had not thrived in our environment for some time, or for some other reason had lost their breeding potential and we replaced these with more productive species.

Most of the innovations could be seen in the tropical sector, and in particular, the birds of prey sector. For the first time ever both the Common Eider (*Somateria mollissima*) and the Mindanao Bleeding-heart (*Gallicolumba criniger*) had their chicks. Unfortunately, the young of the Cinereous Vulture (*Aegypius monachus*) did not survive and died 8 days after hatching. On the other hand, another chick to the couple of critically endangered Southern Crowned-Pigeon (*Goura scheepmakeri*) was a valuable contribution to the none too large population found in the zoological gardens. After eight long years, even the Black Swans (*Cygnus atratus*) had their chicks, together with the Bali Starling (*Leucopsar rothschildi*), the Bearded Vulture (*Gypaetus barbatus*) and the Steller's Sea Eagle (*Haliaeetus pelagicus*). Through an exchange or as a gift, we enriched our collection with a couple of Black Hornbills (*Anthracoceros malayanus*) and a couple of Trumpeter Hornbills (*Bycanistes bucinator*), two couples of African Grey Hornbills (*Tockus nasutus*), one Cabot's Tragopan (*Tragopan caboti*), a Swan Goose (*Anser cygnoides*) and a Red-crested Turaco (*Tauraco erythrolophus*). We also added a pair of one of the world biggest owls to our Owl Track – The Northern Eagle Owl (*Bubo bubo sibiricus*), also one, only a little smal-

ler, The Great Grey Owl (*Strix nebulosa lapponica*), a pair of Mountain Caracaras (*Phalcoboenus megalopterus*) and some Northern White-faced Owls (*Ptilopsis leucotis granti*). The terrarium collection grew as well with the addition of a breeding couple of Blue Spotted Tree Monitors (*Varanus macraei*).

The department of big cats and civets saw their first rearing of a pair of South African Large-spotted Genet (*Genetta tigrina*). Both young, a male and a female cub, were successfully bred and towards the end of the year they were both transported to a different breeder. After 10 years, people could see a mother with a grown cub in the exposition of Snow Leopards (*Uncia uncia*). This male cub was born at the end of April 2011 and it is the first and so far the only offspring of a newly created and genetically productive couple. This gives us the hope that in the near future the EEP coordinator will recommend us to mate them again. Also, 3 cubs were born to a new couple of Carpathian Lynx (*Lynx lynx carpathicus*).

As for the other rearings, please allow us to mention a young of Northern White-Cheeked Gibbons (*Nomascus leucogenys leucogenys*) and a Rothschild Giraffe (*Giraffa camelopardalis rothschildi*). As in the past years, we had some new offspring from the rare Markhor (*Capra falconeri heptneri*) and also from the East Caucasian Tur (*Capra cylindricornis*) and the Bharal (*Pseudois nayaur*). Another species which appeared in one of the expositions in the upper part of the ZOO was the Urial (*Ovis bochariensis*). This rare representative of a steppe sheep is a good example of a conceptional breeding exchange when it replaced an increasingly less productive breeding couple of Himalayan Tahr (*Hemitragus jemlahicus*) which breeders had been losing interest in during the past few years. Two young males and females could ideally contribute with their own reproductive potential to the keeping of this pro-

levhart sněžný - matka s mládětem

blematic taxon not only under the conditions of human care.

However, the most significant event of the last year had us waiting for nearly 11 months. In connection with the rebuilding of their own breeding facility, our colleagues from Dvur Kralove ZOO asked us to provisionally take care of a couple of Western Lowland Gorillas (*Gorilla gorilla gorilla*). As we had been able to successfully keep our male Sumatran Orangutan (*Pongo pygmaeus abelii*) Jolo in non-exposure areas of wintering shelter several times before, we agreed to the above-mentioned request and we thus freed up the orang-utan pavilion, where both gorillas were accepted on 25th October. The male Tadao and female Shinda accommodated to the conditions of their new environment unexpectedly quickly (during the first weeks the Dvur Kralove keepers were assisting with all work and duties). Unless something unexpected happens, our visitors should be able to see the gorillas till the end of June 2012. As our ZOO does not have any suitable breeding facilities for breeding gorillas, and from the space point of view will probably never have, this opportunity is really unique.

Bc. Luboš Melichar
Head of Zoology Department
melichar@zooliberec.cz

ZOO Liberec ve světě

Zoologická zahrada Liberec se v roce 2011 podílela na deseti tuzemských i mezinárodních konzervačních a vědeckých projektech. Aktivní účast v prvním z nich (reintrodukce orlosupa bradatého) se datuje už k roku 2001, do zatím posledních dvou projektů (Poksai a Talarak) ZOO Liberec výrazně vstoupila v roce 2011. Participací na podobných aktivitách přitom zoologická zahrada přispívá nejen k záchraně ohrožených živočichů v Evropě, Africe i Asii, ale rovněž k šíření svého dobrého jména v odborné sféře. Na mezinárodní ochranářské aktivity přispívají od roku 2011 i všichni platící návštěvníci zoologické zahrady prostřednictvím zvláštního fondu in-situ projektů. Fond byl ustanoven na podporu plnění závazků, vyplývajících ze Světové strategie ochrany přírody zoologickými zahradami a akvárii (WAZA) z roku 2005, jež je v souladu s právem Evropských společenství, ze kterého vychází zákon o zoologických zahradách č. 162/2003 Sb. a následně zřizovací listina Zoologické zahrady Liberec, příspěvkové organizace. V roce 2011 bylo od 241.264 platících návštěvníků do fondu vybráno Kč 482.528,-. Rozděleno pak bylo Kč 305 933,-. V prvním roce fungování fondu byly prostředky věnovány především na krytí nákladů spojených s materiálním zajištěním projektů a jejich publicitou ve snaze najít další externí zdroje pro následné udržitelné financování. Jedním z nich je nákup domorodých šperků a předmětů denní potřeby od komunit lidí obývajících lokality, v nichž jsou projekty vedeny, a jejich prodej prostřednictvím dobrovolníků a elektronického obchodu na webových stránkách ZOO Liberec.

Jednotlivé projekty byly podpořeny následujícími částkami:

Výzkum a ochrana jestřába lesního v ČR – Kč 53 136,-
Záchrané centrum pro ohrožené živočichy Talarak, Filipíny – Kč 82 062,-

Poksai – ochrana fauny severní Sumatry – Kč 93 000,-
KambaTiBaAka – ochrana goril a jejich prostředí v chráněné oblasti Dzanga-Sangha, Středoafriická republika – Kč 21 582,-
nákup předmětů do e-shopu – Kč 56 153,-

Záchranné centrum pro ohrožené živočichy Talarak

Záchranné centrum Talarak je součástí projektu na ochranu ohrožených ekosystémů na filipínském ostrově Negros (Západní Visayanské ostrovy), kde už od roku 2004 působí terénní zoolog Pavel Hospodářský. Centrum Talarak bylo na Negrosu založeno v roce 2008, již v následujícím roce zde ochránáři rozmnožili ohrožené endemity zoborožce rýhozobé (*Penelopides panini panini*), jejichž odchovy zopakovali i v letech 2010 - 11. Největší ohrožené savce ostrova a endemity sambaru skvrnitě (*Rusa alfredi*) v centru opakovaně množí od roku 2009, kriticky ohrožená prasata visayanská (*Sus cebifrons nigorum*) byla rozmnožena v září 2011. ZOO Liberec se na projektu Talarak podílí a do budoucna chce podílet:

- 1) aktivní podporou již běžících programů na záchranu vybraných vysoce ohrožených endemických druhů Filipín,
- 2) vlastními odchovy a vytvářením záchranných populací konkrétních druhů (sambaři skvrnití, prasata visayanská, zoborožci, holubi, sovy, a další),
- 3) lokální reintrodukcí a repatriací druhů,
- 4) spoluprací na výzkumech v oblastech etologie, biologie, reprodukce či parazitologie,
- 5) spoluprací s místní státní správou a samosprávou a neziskovými ochránářskými organizacemi,
- 6) vzděláváním místní mládeže a komunit,
- 7) vytvářením pracovních příležitostí a stabilních forem zisku pro vybrané komunity žijící v oblastech výskytu ohrožených

endemických druhů.

Poksai – ochrana fauny severní Sumatry

Název projektu je odvozen od místního jména ohroženého pěvce sojkovce dvoubarvého (*Garrulax bicolor*) – poksai, anglicky nazývaného Black and white sumatran laughingthrush.

Aktivity projektu:

- 1) monitoring populace sojkovce dvoubarvého a jiných ohrožených endemitů severní Sumatry
 - a. na ptačích trzích a v domácích chovech
 - b. ve volné přírodě,
- 2) monitoring stavu přírodních biotopů sledovaných druhů,
- 3) výstavba a provoz záchranné a rehabilitační stanice pro ohrožené endemické ptáky a malé savce severní Sumatry – provincie Severní Sumatra s hlavním městem Medan (Indonesian Species Conservation Program Center),
- 4) zvyšování povědomí o projektech na ochranu přírody u místních komunit.

KambaTiBaAka – náhrdelníky kamba

Cílem projektu KambaTiBaAka je získávání finančních prostředků, které slouží ke zlepšení lékařské péče pro příslušníky etnické skupiny BaAka žijící v chráněných oblastech Dzanga-Sangha ve Středoafrické republice. Peníze jsou získávány prostřednictvím prodeje tradičních náhrdelníků kamba a dalších ozdob. Polovina peněz z prodeje náleží přímo výrobcí daného náhrdelníku a polovina putuje do tzv. zdravotního fondu, který obhospodařuje místní pobočka WWF. Zdravotní péče v CAR je na velmi nízké úrovni, mnozí BaAka nemají dostatek finančních prostředků, a proto často podléhají i běžně léčitelným onemocněním, jako je např. malárie. Schopností BaAků je využíváno v projektu Primate Habituation Program (PHP) spravovaného místními autoritami a WWF. Cílem PHP je habituace (tzn. navyknutí na přítomnost člověka) goril nížinných žijících v Dzanga-Sangha, a to především za účelem ekoturismu, ale i výzkumu. Gorily nížinné jsou na rozdíl od goril horských velice těžko habitovatelné a bez zkušeností a schopností BaAků by se nikdy nepodařilo blíže poznat jejich ekologii a chování. Zajištěním nezbytné lékařské péče pro místní obyvatelstvo nepřímo přispíváme k ochraně goril a ostatních primátů ve Středoafrické republice, neboť přenos infekčních nemocí z lidí na lidoopy představuje významnou hrozbu. Toto riziko se výrazně zvyšuje u habituovaných skupin lidoopů, které jsou v úzkém kontaktu s místními stopaři a asistenty, ale také s výzkumníky a turisty.

V roce 2011 pokračoval v Dzanga-Sangha terénní výzkum v rámci tříletého projektu Vliv zvýšeného kontaktu s člověkem na diverzitu a ekologii jednobuněčných parazitů afrických lidoopů (2008-2011) podpořeného Grantovou agenturou ČR. Byly vzorkovány skupiny s různým stupněm kontaktu s člověkem, od plně habituovaných až po nehabituované. Evoluční blízkost mezi lidoopy a člověkem má za následek překryv pa-

toгенů včetně parazitů. Projekt si kládí za cíl vyplnit mezery ve znalostech jednobuněčných parazitů u lidoopů a popsat vliv přímého kontaktu s lidmi na komunity těchto parazitů. Očekávané výsledky přispěly k poznání evoluce studovaných parazitů a jejich hostitelské specifity a mohou mít pozitivní uplatnění i v praktické ochraně lidoopů. Za ZOO Liberec na projektu spolupracuje Klára J. Petrželková z Ústavu biologie obratlovců AV ČR.

Hnízdní biologie, struktura hnízda a biometrie jestřába lesního (*Accipiter gentilis*)

Studie populace jestřába lesního (*Accipiter gentilis*), na níž participuje mj. zoolog Jan Hanel (ZOO Liberec), probíhá od roku 2010 na studijní ploše v okolí Liberce o velikosti 200 km², v roce 2011 byla studijní plocha navýšena na 300 km². Hnízdní hustota v roce 2010 čítala 6 párů na 100 km² z čehož 83 % hnízdění bylo úspěšných, ale v roce 2011 poklesla více než o polovinu, a to na 2,6 párů na 100 km², nicméně 88 % hnízdění bylo úspěšně ukončeno. V roce 2010 snáše-la většina samic v druhé polovině dubna. V roce 2011 téměř o měsíc dříve, tedy již v poslední březnové dekádě. Průměrný počet mláďat v hnízdě se pohyboval od 3 v roce 2010 do 3,3 mláďat v roce 2011. V roce 2010 průměrně z hnízda vylétlo 2,6 mláďat, v roce 2011 průměrně 3 mláďata. Poměr pohlaví byl v roce 2010 mírně vychýlen ve prospěch samců, tedy 52 % samců vs. 48 % samic. V roce 2011 tomu bylo naopak, a to 39 % samců vs. 61 % samic. Jestřábi ke stavbě hnízda v 90 % zahnízdění využívali hlavně modřín opadavý (*Larix decidua*)

a výjimečně (10 %) smrk ztepilý (*Picea abies*). Hnízdo je složeno zejména (87 %) z větví modřínu opadavého (*Larix decidua*) a smrku ztepilého (*Picea abies*) (12 %). Průměrná výška jestřábiho hnízda je 88 cm a šířka 39 cm. Největší rozdíly mezi pohlavími hnízdících jestřábů určené pomocí dimorfického indexu (DI) představuje zejména hmotnost (46,6) šířka tarsu (28,1) a šířka zobáku (23,9). Naopak nejmenší naměřené rozdíly byly zjištěny v délkách křídel (9,9), tarsu (12,8) a ocasu (13,1). (Abstrakt převzat z Harabiš, Solský: Sborník abstraktů – Kostelecké inspirování 2011 - přednáška Hnízdní biologie, struktura hnízda a biometrie jestřába lesního (*Accipiter gentilis*) autorů J. Hanela, T. Kunci, J. Procházky, V. Tomáška, P. Menclové a K. Šťastného)

Veterinární činnost

Veterinární péče v ZOO Liberec byla jako v minulosti zajišťována pracovníky Veterinární kliniky Růžodol. Veterinární činnost se zaměřila na prevenci onemocnění v jednotlivých chovech zvířat. Imunizace jednotlivých druhů proti vybraným chorobám byla provedena v souladu s metodickým pokynem Státní veterinární správy ČR. Rovněž tak byly prováděny pravidelné odběry vzorků k laboratornímu vyšetření v rámci prevence a kontroly zdraví zvířat. V chovech šelem a kopytníků byla zvířata vakcinována podle vakcinačního plánu. Relativně velký počet případů umožňuje zmínit pouze omezený výběr. Na začátku roku se zhoršily příznaky onemocnění pohybového aparátu slonice Gaurí. Objevily se otoky končetin a bolestivost při pohybu. Antiflogistika a chondroprotektiva doplněná o antibiotickou clonu přechodně zmírnila příznaky onemocnění. Problémy s pohybem se ale opakovaly se stále se zvyšující intenzitou. Rentgenologické vyšetření odhalilo těžké artritické změny. Diagnostiku jsme posléze doplnili o vyšetření termokamerou, čímž se potvrdila lokalizace zánětlivých procesů. Zvíře při pohybu značně trpělo a přes silné dávky analgetik byl jakýkoliv pohyb spojen se značnými potížemi. V červnu jsme po konzultaci s několika světovými specialisty na choroby slonů dospěli k názoru, že nejhumánnější řešení bude eutanazie. Gaurí byla uvedena do celkové anestézie a následně usnala. Při pitvě byly zjištěny silné artritické změny na všech významných kloubech, což plně korespondovalo s klinickou diagnózou. V průběhu roku jsme řešili obdobný případ kulhání a hubnutí u samce pižmoně Payoka. Zvíře bylo několikrát imobilizováno, bylo odebráno množství vzorků k laboratorním vyšetřením. Zvíře hublo a vykazovalo potíže s pohybem. Přerůstající paznehty byly opakovaně upravovány. Klinicky odpovídaly potíže chronické laminitidě. Byly odebrány i vzorky bachorové tekutiny, ale očekávaná bachorová

dysfunkce se nepotvrdila. Vzhledem k chovné hodnotě zvířete byly učiněny dva pokusy o odběr spermatu pomocí elektroejakulace. Odběr jsme prováděli ve spolupráci s pracovníky Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně. První získaný vzorek spermatu byl dostatečně kvalitní, aby mohl být zamražen a následně použit k umělé inseminaci samice. Pohlavní cyklus samice byl hormonálně synchronizován. Byla připravena další imobilizace obou zvířat. Sperma získané při této elektroejakulaci nemělo dostatečnou kvalitu, a tak bylo použito k inseminaci samice zmražené sperma. Při následném sonografickém vyšetření však březost samice nebyla potvrzena. Vzhledem k tomu, že příčina hubnutí nebyla odhalena, zvažovali jsme i možnost přítomnosti cizího tělesa v předžaludcích. Zkoušeli jsme vyšetřovat zvíře detektorem kovů, ale přítomnost kovového předmětu jsme nepotvrdili. Přítomnost cizích předmětů nekovové povahy jsme se pokusili vyloučit probatorní laparotomií a rumenotomií. Ačkoliv je i u exotických přežvýkavců chovaných v zoo přítomnost cizích těles v předžaludcích relativně často zmiňována, u pižmoně jsme žádné takové při chirurgickém zákroku nenalezli. Při shrnutí všech poznatků byla nejpravděpodobnější příčinou poruchy celkového zdravotního stavu chronický zánět škůry paznehtů. Přes opakované úpravy paznehtů se ale nedařilo potíže zvířete uspokojivě ovlivnit a bylo rozhodnuto o eutanazii. Šimpanz Kuba byl opakovaně rentgenologicky vyšetřen za účelem posouzení novotvaru nasedajícímu na křídlo kosti kyčelní. Novotvar kosti byl zjištěn již před mnoha lety a při opakovaném vyšetření se jeho velikost nemění. Podle humánních specialistů se pravděpodobně jedná o osteom, který je zpravidla benigní a nepředstavuje pro zvíře žádné ohrožení. Opakovaně jsme řešili kulhání u somálské oslice Sheyly. Potíže s kopyty jsou následkem prodělaného zánětu škůry kopytní. Sheyla byla již opakovaně imobilizována, rentgenologicky byla zjištěna rota-

ce kopytní kosti a několikrát bylo kopyto otevíráno a vypuštěna zánětlivá tekutina. Občasnými zákroky a úpravou kopyta se zvíře daří udržet bez velkých potíží. V dubnu jsme řešili kulhání u samice žirafy Rothschildovy. Klinicky příznaky odpovídaly infekčnímu zánětu paznehtu. Samice proto byla imobilizována. Bolestivost a změny na paznehtu se však nepotvrdily ani následným rentgenologickým vyšetřením. Po nasazení protizánětlivých léků se stav rychle upravil. Ve společném výběhu nahurů a tahrů došlo ke konfliktu samců obou druhů. Tahr svými ostrými rohy nahura na několika místech poranil natolik, že bylo třeba zvíře imobilizovat a rány chirurgicky ošetřit. Po provedení toalety ran, zavedení drénů a mnohočetných sutur bylo zvíře kryto antibiotickou clonou. Během několika dnů došlo ke zhoršení stavu a následnému úhynu. Při pitvě jsme byli překvapeni rozsahem vnitřních zranění, která nebylo možno při prvním ošetření zjistit – byly nalezeny bodné rány do osrdečníku, jater a střev. Na základě této zkušenosti byli tahři při následných odběrech vzorků a transportech imobilizováni, aby se předešlo možnému zranění ošetřovatelů. Ve večerních hodinách byla nalezena samice levharta sněžného s příznaky dušení. Klinické projevy vyvolávaly podezření na přítomnost cizího tělesa v dýchacích cestách. Samice byla imobilizována foukačkou a jícen a žaludek, horní cesty dýchací a průdušnice byly vyšetřeny endoskopem. Žádné cizí těleso však nebylo nalezeno. Nelze vyloučit, že případné cizí těleso mohlo být zasunuto do žaludku ještě dříve, než mohlo být endoskopem zobrazeno. Po probuzení zvířete z narkózy se příznaky znovu neobjevily. Samice nestora key byla nalezena ve voliéře s frakturou metatarzu. Papoušek byl převezen na Veterinární kliniku Růžodol, kde jsme inhalační anestezií provedli osteosyntézu. Zlomenina byla fixována nitrodřeňovým hřebem. Papoušek začal bezprostředně po zákroku končetinu používat. Po zhojení zlomeniny byl hřeb vyjmut. Papoušek je

bez potíží. U zvířat chovaných v ZOO Liberec byla provedena řada preventivních zákroků většinou spojených s imobilizací zvířete za účelem odběru vzorků a diagnostických úkonů v souvislosti s požadavky při transportech zvířat jak v rámci zoo, tak do jiných zoologických zahrad. U některých zvířat byly provedeny preventivní chirurgické zákroky v rámci chovatelských opatření jako vaskektomie a kastrace.

MVDr. Vladimír Jurek
veterinari@zooliberec.cz

Druhy a počty jedinců chovaných v ZOO Liberec

		1. 1. 2011		31. 12. 2011
	druhy Species	jedinci Specimens	druhy Species	jedinci Specimens
Plazi (Reptilia)	17	50	16	42
Ptáci (Aves)	66	298	76	299
Savci (Mammalia)	56	249	56	268
Bezobratlí (Invertebrata)	9	207	11	377
Ryby (Pisces)	24	713	24	718
Celkem (Total)	172	1517	183	1704

krajta timorská

Seznam zvířat v záchranných a ochranných programech

DRUH - česky (latinsky)	počet jedinců
1.1 EEP - chov ohrožených druhů světové fauny zařazených do Evropských záchranných chovů	
amazoňan zelenolící [<i>Amazona viridigenalis</i>]	2
antilopa koňská [<i>Hippotragus equinus</i>]	5
ara hyacintový [<i>Anodorhynchus hyacinthinus</i>]	2
gepard štíhlý [<i>Acinonyx jubatus</i>]	2
gibon bělolící [<i>Nomascus leucogenys leucogenys</i>]	5
gorila nížinná [<i>Gorilla gorilla gorilla</i>]	2
hroznýšovec kubánský [<i>Epicrates angulifer</i>]	3
irbis [<i>Uncia uncia</i>]	5
kakadu molucký [<i>Cacatua moluccensis</i>]	1
kakadu palmový [<i>Probosciger aterrimus</i>]	1
koza šrouborohá [<i>Capra falconeri heptneri</i>]	8
levhart čínský [<i>Panthera pardus japonensis</i>]	2
majna Rothschildova [<i>Leucopsar rothschildi</i>]	2
makak lví [<i>Macaca silenus</i>]	2
orangutan sumaterský [<i>Pongo abelii</i>]	1
orel mořský [<i>Haliaeetus albicilla</i>]	4
orlosup bradatý [<i>Gypaetus barbatus aureus</i>]	4

oseľ somálský [Equus africanus somalicus]	11
panda červená [Ailurus fulgens fulgens]	2
pižmoň grónský [Ovibos moschatus wardi]	3
slon bengálský [Elephas maximus bengalensis]	1
sup hnědý [Aegyptius monachus]	2
tamarín pinčí [Saguinus oedipus]	4
tučňák Humboldtův [Spheniscus humboldti]	10
vikuña [Vicugna vicugna]	5
vlk hřivnatý [Chrysocyon brachyurus]	2
žirafa Rothschildova [Giraffa camelopardalis rothschildi]	7
celkem	98

1.2 ESB - chov ohrožených druhů světové fauny v rámci evropských plemenných knih

buvolec běločelý [Damaliscus pygargus phillipsi]	6
holub Bartlettův [Gallicolumba crinigera]	3
korunáč Sclaterův [Goura scheepmakeri]	3
kozorožec dagestánský [Capra cylindricornis]	13
lachtan hřivnatý [Otaria byronia]	5
nahur modrý [Pseudois nayaur]	5
nestor kea [Nestor notabilis]	2
nyala nížinná [Tragelaphus angasii]	4
orel východní [Haliaeetus pelagicus]	6

rys karpatský [<i>Lynx lynx carpathicus</i>]	5
satyr Cabotův [<i>Tragopan caboti</i>]	1
sup mrchožravý [<i>Neophron percnopterus</i>]	2
šimpanz [<i>Pan troglodytes</i>]	5
takin čínský [<i>Budorcas taxicolor bedfordi</i>]	8
toko Deckenův [<i>Tockus deckeni</i>]	3
turako červenokorunkatý [<i>Tauraco erythrolophus</i>]	1
užovka proužkovaná [<i>Thamnophis sirtalis tetrataenia</i>]	3
varan smaragdový [<i>Varanus prasinus</i>]	1
zoborožec tmavý [<i>Anthracoseros malayanus</i>]	2

celkem

78

1.3 ISB - chov ohrožených druhů světové fauny v rámci mezinárodních plemenných knih

celkem

0

1.4 RDB - chov ohrožených druhů světové fauny uvedených v Červené knize IUCN

amadina Gouldové [<i>Chloebia gouldiae</i>]	1
berneška havajská [<i>Branta sandvicensis</i>]	2
duhovka akvamarínová [<i>Melanotaenia lacustris</i>]	6
duhovka Boesemanova [<i>Melanotaenia boesemani</i>]	1
husa labutí [<i>Anser cygnoides</i>]	2

kachna laysanská [<i>Anas laysanensis</i>]	6
křeček zlatý [<i>Mesocricetus auratus</i>]	3
lev [<i>Panthera leo</i>]	2
orel královský [<i>Aquila heliaca</i>]	6
ovce kruhorohá [<i>Ovis orientalis bocharensis</i>]	4
tlamovec Duboisův [<i>Tropheus duboisi</i>]	10
tygr - bílá forma [<i>Panthera tigris</i>]	3
velbloud dvouhrbý - domácí [<i>Camelus bactrianus</i>]	4
želva anámská [<i>Mauremys annamensis</i>]	4
želva ostruhatá [<i>Centrochelys sulcata</i>]	2
celkem	56
1.5 CITES - chov ohrožených druhů světové fauny chráněných podle zákona č. 16/1997 Sb. - CITES I	
holub nikobarský [<i>Caloenas nicobarica</i>]	7
raroh lagar [<i>Falco jugger</i>]	1
celkem	8
2.1 péče o zvláště chráněné živočichy odebrané podle zvláštních právních předpisů - zákona č. 246/1992 Sb.	
celkem	0

2.3b chov zvláště chráněných druhů živočichů podle zákona č. 114/1992 Sb.	
krahujec obecný [Accipiter nisus]	1
kvakoš noční [Nycticorax nycticorax]	3
luňák červený [Milvus milvus]	2
orel křiklavý [Aquila pomarina]	10
orel skalní [Aquila chrysaetos]	4
sokol stěhovavý [Falco peregrinus]	1
sova pálená [Tyto alba]	6
výr velký [Bubo bubo]	2
želva bahenní [Emys orbicularis]	2
celkem	31
2.5 chov vzácných a vymírajících plemen domácích zvířat, za účelem záchrany jejich jedinečných genofondů	
celkem	0
celkem	271

Statistika stavu zvířat

savci (Mammalia)						
Druh		odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	
alpaka	2.0					2.0
Vicugna pacos						
antilopa koňská	2.3	0.1			1.0	1.4
Hippotragus equinus						
bodlinatka egyptská	0.0.2					0.0.2
Acomys cahirinus						
buvolec běločelý	1.4		1.0			2.4
Damaliscus pygargus phillipsi						
dikobraz srstnatonosý	0.1					0.1
Hystrix indica						
fretka	1.1			1.0		0.1
Mustela furo						
gepard štlhlý	1.1		1.0		1.0	1.1
Acinonyx jubatus						
gibon bělolící	1.2.1	0.0.1				1.2.2
Nomascus leucogenys leucogenys						
gorila nížinná			1.1			1.1
Gorilla gorilla gorilla						

irbis	2.2	1.0	0.1		0.1	3.2
Uncia uncia						
kočka domácí	2.6		1.0	1.1	1.1	1.4
Felis catus						
kočkodan zelený	2.2					2.2
Chlorocebus sabaeus						
koza domácí	0.2	1.3			1.3	0.2
Capra hircus						
koza domácí - kamerunská	6.2	3.3	3.0		7.2	5.3
Capra hircus						
koza šrouborohá	4.3	1.2			2.0	3.5
Capra falconeri heptneri						
kozorožec dagestánský	3.6	1.3				4.9
Capra cylindricornis						
králík domácí - zakrslý	1.2.4					1.2.4
Oryctolagus cuniculus v. edulis						
křeček zlatý	1.2					1.2
Mesocricetus auratus						
křečík džungarský	2.4					2.4
Phodopus sungorus						
křečík Roberovského	0.0.5					0.0.5
Phodopus roborowskii						

kůň domácí - mini appaloosa	1.3	1.0			0.1	2.2
<i>Equus caballus</i>						
kůň domácí - shetlandský pony	2.2	1.1				3.3
<i>Equus caballus</i>						
lachtan hřivnatý	1.4					1.4
<i>Otaria byronia</i>						
lev	1.1					1.1
<i>Panthera leo</i>						
levhart čínský	0.1		1.0			1.1
<i>Panthera pardus japonensis</i>						
makak lví	2.0					2.0
<i>Macaca silenus</i>						
mangusta liščí	1.2			1.0		0.2
<i>Cynictis penicillata</i>						
muntžak malý	5.3	2.2				7.5
<i>Muntiacus reevesi</i>						
nahur modrý	4.5	1.0	1.0		4.2	2.3
<i>Pseudois nayaur</i>						
nosál červený	3.2					3.2
<i>Nasua nasua</i>						
nyala nížinná	1.3					1.3
<i>Tragelaphus angasii</i>						
orangutan sumaterský	1.0					1.0
<i>Pongo abelii</i>						

oseľ somálský	3.4	2.0	0.2			5.6
<i>Equus africanus somalicus</i>						
osmák degu	0.0.14					0.0.14
<i>Octodon degus</i>						
ovce domáci - kamerunská	1.2	0.2	0.1		0.2	1.3
<i>Ovis aries aries</i>						
ovce kruhorohá			2.3	0.1		2.2
<i>Ovis orientalis bocharensis</i>						
panda červená	1.1					1.1
<i>Ailurus fulgens fulgens</i>						
pavián pláštikový	6.10				1.1	5.9
<i>Papio hamadryas</i>						
pekari páskovaný	0.1			0.1		
<i>Pecari tajacu</i>						
pes domáci	0.2				0.1	0.1
<i>Canis familiaris</i>						
pes domáci - nemecký ovčák	1.0					1.0
<i>Canis familiaris</i>						
pískomil mongolský	0.0.6					0.0.6
<i>Meriones unguiculatus</i>						
pižmoň grónský	1.1		2.0		1.0	2.1
<i>Ovibos moschatus wardi</i>						
rys karpatský	2.1	2.1			1.0	3.2
<i>Lynx lynx carpathicus</i>						

slon bengálský	0.2				0.1	0.1
<i>Elephas maximus bengalensis</i>						
surikata	3.0		0.1			3.1
<i>Suricata suricatta</i>						
šimpanz	2.3					2.3
<i>Pan troglodytes</i>						
tahr himálajský	2.1				2.1	
<i>Hemitragus jemlahicus</i>						
takin čínský	2.4	3.0			1.0	4.4
<i>Budorcas taxicolor bedfordi</i>						
tamarín pinčí	1.2		1.0			2.2
<i>Saguinus oedipus</i>						
tygr - bílá forma	1.2	1.1	1.1		2.2	1.2
<i>Panthera tigris</i>						
velbloud dvouhrbý - domácí	1.3	0.1			0.1	1.3
<i>Camelus bactrianus</i>						
vikuňa	1.4	0.1		1.0		0.5
<i>Vicugna vicugna</i>						
vlk hřivnatý	1.1					1.1
<i>Chrysocyon brachyurus</i>						
zebra bezhřívá	1.2		1.0		1.0	1.2
<i>Equus quagga borensis</i>						
zebra Chapmanova	3.6				1.0	2.6
<i>Equus quagga chapmani</i>						

ženetka skvrnitá	1.1	1.1			1.1	1.1
Genetta tigrina						
žirafa Rothschildova	1.5	0.3			0.2	1.6
Giraffa camelopardalis rothschildi						

ptáci (Aves)						
Druh		odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	
amadina Gouldové	0.0.1					0.0.1
Chloebia gouldiae						
amazoňan vínorudý	1.1			1.1		
Amazona vinacea						
amazoňan zelenolící	1.1					1.1
Amazona viridigenalis						
ara ararauna	1.2				0.1	1.1
Ara ararauna						
ara hyacintový	1.1					1.1
Anodorhynchus hyacinthinus						
berneška bělolící	2.0					2.0
Branta leucopsis						
berneška havajská	1.1					1.1
Branta sandvicensis						
berneška kanadská	2.1				1.0	1.1
Branta canadensis						
bulbul zahradní	0.1					0.1
Pycnonotus barbatus						
čimango falklandský	1.1				0.1	1.0
Phalacrocorax australis						

čimango horský			1.1			1.1
Phalacrocorax carolinensis						
čimango žlutohlavý	1.1					1.1
Milvago chimachima						
dvojboborožec hnědavý	1.1					1.1
Buceros hydrocorax						
holub Bartlettův	1.1	0.01				1.1.1
Gallicolumba crinigera						
holub nikobarský	4.6	0.01			0.3.1	4.3
Caloenas nicobarica						
husa císařská	2.0					2.0
Anser canagicus						
husa labutí			2.0			2.0
Anser cygnoides						
husa labutí - domácí			0.0.2			0.0.2
Anser cygnoides f. domestica						
husice australská	1.1				1.1	
Tadorna tadornoides						
ibis hagedaš	1.0		0.1			1.1
Bostrychia hagedash						
ibis posvátný	4.2					4.2
Threskiornis aethiopicus						

kachna laysanská	2.2		0.0.4		0.0.2	2.2.2
Anas laysanensis						
kachnička amazonská	0.1					0.1
Amazonetta brasiliensis						
kachnička mandarinská	2.1.3	0.0.3	0.0.4	0.0.1	0.0.5	2.1.4
Aix galericulata						
kajka mořská	0.1	1.0	1.0			2.1
Somateria mollissima						
kakadu molucký	1.0					1.0
Cacatua moluccensis						
kakadu palmový	1.0					1.0
Probosciger aterrimus						
káně Harrisova	2.0				2.0	
Parabuteo unicinctus						
káně lesní	4.4		0.1		1.0	3.5
Buteo buteo						
korunáč Sclaterův	2.1	1.0.1			2.0	1.1.1
Goura scheepmakeri						
krahujec obecný	1.1				1.0	0.1
Accipiter nisus						
kvakoš noční	1.0		1.2			1.2
Nycticorax nycticorax						

labuť černá	1.1		0.0.2		0.0.1	1.1.1
<i>Cygnus atratus</i>						
labuť velká	0.0.1					0.0.1
<i>Cygnus olor</i>						
leskoptev nádherná	1.2.5	0.0.2	0.0.3		0.0.2	1.2.8
<i>Lamprotornis superbus</i>						
luňák červený	1.1					1.1
<i>Milvus milvus</i>						
majna Rothschildova	1.1	0.1			0.1	1.1
<i>Leucopsar rothschildi</i>						
mandelík modrobřichý			1.1			1.1
<i>Coracias cyanogaster</i>						
nestor kea	1.1					1.1
<i>Nestor notabilis</i>						
orel bělohlavý	2.2	1.0			1.0	2.2
<i>Haliaeetus leucocephalus</i>						
orel jestřábí	1.1					1.1
<i>Hieraaetus fasciatus</i>						
orel královský	2.3		1.1		0.1	3.3
<i>Aquila heliaca</i>						
orel křiklavý	3.6		1.0			4.6
<i>Aquila pomarina</i>						

orel mořský	2.2		0.2		0.2	2.2
Haliaeetus albicilla						
orel nejmenší	2.2					2.2
Hieraaetus pennatus						
orel skalní	3.1					3.1
Aquila chrysaetos						
orel stepní	0.1					0.1
Aquila nipalensis						
orel východní	4.3	1.1	0.1		2.2	3.3
Haliaeetus pelagicus						
orlosup bradatý	1.1	0.1	1.0			2.2
Gypaetus barbatus aureus						
papoušek vlnkovaný	1.1					1.1
Melospittacus undulatus						
páv korunkatý	0.3.3		1.0.7		0.0.4	1.3.6
Pavo cristatus						
pelikán bílý	5.6					5.6
Pelecanus onocrotalus						
plameňák kubánský	3.4.1					3.4.1
Phoenicopterus ruber ruber						
plameňák růžový	10.12.12		0.0.3		0.0.10	10.12.5
Phoenicopterus ruber roseus						

poštolka obecná	0.1				0.1	
Falco tinnunculus						
puštík bradatý			0.1			0.1
Strix nebulosa lapponica						
raroh lagar	0.2				0.1	0.1
Falco jugger						
raroh velký	1.1				1.1	
Falco cherrug						
satyr Cabotův			1.0			1.0
Tragopan caboti						
satyr obecný	2.1				1.0	1.1
Tragopan satyra						
satyr Temminckův	1.3		2.0		2.1	1.2
Tragopan temminckii						
snovač černavý	0.0.8				0.0.8	
Ploceus nigriceps						
snovač ohnivý	0.0.4				0.0.4	
Euplectes hordeaceus						
sokol stěhovavý	1.1				1.0	0.1
Falco peregrinus						
sova pálená	4.4			0.1	1.0	3.3
Tyto alba						

sup hnědý	1.1				1.1
<i>Aegypius monachus</i>					
sup mrchožravý	1.1				1.1
<i>Neophron percnopterus</i>					
toko Deckenův	1.1		1.1	0.1	2.1
<i>Tockus deckeni</i>					
toko rudozobý	1.1				1.1
<i>Tockus erythrorhynchus</i>					
toko šedý			2.2		2.2
<i>Tockus nasutus</i>					
tučňák Humboldtův	3.3		2.2		5.5
<i>Spheniscus humboldti</i>					
turako červenokorunkatý			1.0		1.0
<i>Tauraco erythrolophus</i>					
volavka rusohlavá	0.0.3				0.0.3
<i>Bubulcus ibis</i>					
výr velký			1.1		1.1
<i>Bubo bubo</i>					
výřeček bělolící			1.1		1.1
<i>Ptilopsis leucotis</i>					
zebříčka pestrá	0.2.48				0.2.48
<i>Taeniopygia guttata</i>					

zoborožec křiklavý			1.1			1.1
<i>Ceratogymna bucinator</i>						
zoborožec tmavý			1.1			1.1
<i>Anthracoseros malayanus</i>						
plazi (Reptilia)						
Druh		odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	
agama Weberova	1.3					1.3
<i>Hydrosaurus weberi</i>						
hroznýšovec kubánský	2.2			0.1		2.1
<i>Epicrates angulifer</i>						
chameleon pardálí	2.1					2.1
<i>Furcifer pardalis</i>						
krajta timorská	0.2					0.2
<i>Python timorensis</i>						
krajta zelená	0.0.2					0.0.2
<i>Morelia viridis</i>						
krokodýl čelnatý	1.4				1.4	
<i>Osteolaemus tetraspis</i>						
leguán zelený	0.1					0.1
<i>Iguana iguana</i>						
psohlavec hnědý	1.1					1.1
<i>Corallus hortulanus</i>						

užovka amurská	0.0.1					0.0.1
<i>Elaphe schrencki</i>						
užovka proužkovaná	0.0.3					0.0.3
<i>Thamnophis sirtalis tetrataenia</i>						
varan			1.1			1.1
<i>Varanus macraei</i>						
varan mangrovový	1.1			1.0	0.1	
<i>Varanus indicus</i>						
varan skvrnitý	0.0.2					0.0.2
<i>Varanus salvator</i>						
varan smaragdový	1.0		1.0		1.0	1.0
<i>Varanus prasinus</i>						
želva anámská	1.3					1.3
<i>Mauremys annamensis</i>						
želva bahenní	0.0.2					0.0.2
<i>Emys orbicularis</i>						
želva nádherná	2.8					2.8
<i>Trachemys scripta elegans</i>						
želva ostruhatá	1.1					1.1
<i>Centrochelys sulcata</i>						

Ryby a ostatní						
Druh		odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	
afrotetra konžská						0.0.2
Phenacogrammus interruptus						
duhovka						0.0.1
Melanotaenia papuae						
duhovka						0.0.2
Melanotaenia parkinsoni						
duhovka akvamarínová						0.0.6
Melanotaenia lacustris						
duhovka Boesemanova						0.0.1
Melanotaenia boesemani						
gavúnek nádherný						0.0.4
Melanotaenia splendida rubrostriata						
kapr obecný						0.0.75
Cyprinus carpio						
kapr obecný - nishikigoi						0.0.3
Cyprinus carpio						
krunýřovec						0.0.4
Ancistrus sp.						
krunýřovec ostnitý						0.0.9
Ancistrus spinosus						

mečovka mexická						0.0.18
Xiphophorus hellerii						
mečovka mexická var. červená						0.0.5
Xiphophorus hellerii						
nožovec černý						0.0.2
Xenomystus nigri						
pancéřníček zelený						0.0.3
Corydoras aeneus						
pestřelec						0.0.8
Lamprologus meleagris						
plata skvrnitá						0.0.2
Xiphophorus maculatus						
plata skvrnitá var. korálová						0.0.5
Xiphophorus maculatus var. coral						
tetra císařská						0.0.25
Nematobrycon palmeri						
tetra červená						0.0.6
Hyphessobrycon flammeus						
tlamovec Duboisův						0.0.10
Tropheus duboisi						
tlamovec Mooreův						0.0.10
Tropheus moorii						

živorodka duhová						0.0.500
Poecilia reticulata						
živorodka Endlerova						0.0.11
Poecilia wingei						
živorodka ostrotlamá - Black Molly						0.0.1
Poecilia sphenops						
stopkoocí (Stylommatophora)						
achatina žravá						0.0.7
Achatina fulica rodatzi						
švábi (Blattaria)						
šváb smrtihlav						0.0.50
Blaberus craniifer						
brouci (Coleoptera)						
nosorožík						0.0.7
Megasoma actaeon						
zlatohlávek						0.0.50
Cyprolais aurata						
zlatohlávek						0.0.47
Cyprolais hornimani						
zlatohlávek						0.0.60
Dicronorhina derbyana conradsi						

zlatohlávek						0.0.20
<i>Eudicella schultzeorum</i>						
zlatohlávek						0.0.39
<i>Mecynorrhina torquata</i>						
zlatohlávek						0.0.45
<i>Mecynorrhina ugadensis</i>						
zlatohlávek						0.0.30
<i>Stephanorrhina julia</i>						
zlatohlávek lemovaný						0.0.22
<i>Chelorrhina polyphemus confluens</i>						

takin čínský

ženetka skvrnitá

Marketing a ekologické vzdělávání

Elektronický obchod na www.zooliberec.cz

V polovině roku 2011 spustila ZOO Liberec nový elektronický obchod na adrese www.zooliberec.cz/eshop. K 31. 12. 2011 obchod nabízel celkem 37 nejrůznějších položek, především etnopředmety z Burkiny Faso, Středoafričké republiky, Mongolska, dále vstupenky a permanentky do zoo, suvenýry a dárkové poukazy. Internetový obchod mj. slouží k podpoře našich mezinárodních projektů Kamba Ti BaAka (Středoafričká republika), Pomozme budoucnosti (Burkina Faso) a Snow Leopard Trust (Mongolsko), kde pomáháme s in situ ochranou goril, levhartů sněžných a dalších živočichů.

E-magazín už pětiletý!

Elektronický magazín vstoupil loni už do pátého roku své existence. ZOO Liberec začala tento měsíčník vydávat v listopadu 2007, od té doby do konce roku 2011 vyšlo celkem 46 čísel, která obsahovala bezmála 500 článků ze ZOO Liberec, SEV Divizna, Centra Archa a od poloviny roku 2011 i KSC Lidové sady. Magazín, unikátní mezi českými zoo svou koncepcí čistě elektronického zpravodaje, který eliminuje jakékoli dopady na životní prostředí, je v současné době zasílán na takřka 2000 e-mailových adres, další tisíce lidí si jej mohou přečíst prostřednictvím facebookové stránky www.facebook.com/zooliberec či webové prezentace www.zooliberec.cz.

Zážitkový vzdělávací program Ošetřovatelem v zoo

Mimořádný ohlas zaznamenal v roce 2011 zážitkový vzdělávací program Ošetřovatelem v zoo. Po celý rok se do zoo sjížděli

zájemci z celé republiky, aby se na jeden den stali ošetřovatelem u vybrané skupiny zvířat. Nejvíce preferovanými byly v tomto směru úseky slonů a žiraf (+ poníci, nosálové) a šelem (tygři, lvi, levharti, lachtani, ale také surikaty, mangusty). Program Ošetřovatelem v zoo tradičně začíná v 7.00, končí v 15.15 hod. a přesně kopíruje náplň práce běžného ošetřovatele. Klient se tak dostane do těsné blízkosti našich zvířat, podílí se na přípravě jejich krmení, může být svědkem akutních a plánovaných veterinárních ošetření či transportů zvířat a nechybí rovněž úklidové práce. Od poloviny roku 2011 je možné zakoupit dárkový poukaz přes www.zooliberec.cz/eshop.

Hvězdy showbyznysu v zoo

Stejně jako v předchozích letech zavítala i v roce 2011 do ZOO Liberec řada celebrit českého showbyznysu. Otevření 92. návštěvnické sezóny se neslo ve znamení návštěvy legendární liberecké skupiny Těla, která se stala kmotrem velbloudice Tasey. Kmotrou žirafy Rothschildovy Bwindi se na Den Země (16. 4.) stala skvělá zpěvačka Marta Kubišová, kmotry dvojčat levharta sněžného – irbise Baatara a Shirin (25. 6.) pak mladí herci ze seriálu TV Nova Ulice – Anna Fixová, Jakub Štáfek, Kristýna Podzimková, Petr Buchtla a Václav Matějovský. Podzimní Den pro partnery a sponzory (10. 9.) pak poctila svou návštěvou další vynikající zpěvačka Lenka Dusilová, která pokřtila trojčata rysa karpatského Jaru, Taru a Vivu. Do zoo po roce znovu zavítala i Magdalena Reifová, která se svým programem potěšila handicapované děti při akci Zoo bez bariér: Den pro postižené 2. června.

2. ročník vědomostní soutěže ZORiskuj!

Svého druhého dílu se dočkala vědomostní soutěž tříčlenných týmů z 2. stupně základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií ZORiskuj! Rozřazovacího kola se 16. února v ZOO Liberec zúčastnilo 32 týmů (96 dětí) ze škol z celého Libereckého kraje, do finálového klání pak 2. března (CineStar Liberec) postoupilo šest nejlepších týmů. Vítězství si nakonec odnesly Kateřina Štefelová, Kateřina Matoušová a Anna Štičková z Gymnázia F. X. Šaldy Liberec. Druhý ročník soutěže se uskutečnil za podpory multikina CineStar, Centra Babylon, National Geographic Channel, OC Nisa a jazykové školy Akademie Jana Amose Komenského Liberec.

O výukové programy zoo rekordní zájem

Díky novému EVP Ptáčí u krmítka a projektu ve spolupráci se Školním informačním kanálem byl zaznamenán vysoký nárůst dětí i škol, pro které byly programy určeny. Celkový počet dětí, které se programů zúčastnily, vzrostl na 2945, což je o 1173 více oproti roku 2010. Škol se zapojilo 115, v roce 2010 jich bylo 84. S velkým ohlasem se setkal program určený pro MŠ, který se jako jediný z nabídky prezentuje přímo v mateřských školách formou divadelního představení. Je zaměřený na ptáky z volné přírody, kteří u nás zimují, a je nabízen od listopadu do března. EVP Jací jsme byl rozšířen o podobu zaměřenou na prevenci patologických jevů chování, a to hlavně na prevenci školní šikany. Začali jsme spolupracovat se dvěma největšími základními školami v Liberci a vznikl zajímavý a úspěšný projekt, který trval od ledna do dubna a absolvovalo jej 490 dětí od 1. do 9. třídy. Největší zájem o programy měly školy v Libereckém kraji, následuje kraj Středočeský a Královéhradecký,

nejvzdálenějšími účastníky byli studenti VŠ báňské z Ostravy. Oddělení marketingu a vzdělávání nabízelo v roce 2010 sedm výukových programů a pro velký ohlas uspořádalo hned tři příměstské tábory. Jeden proběhl v době jarních prázdnin, další v červenci a srpnu. Kromě výukových programů se na konci roku uskutečnila série povánočních prohlídek s průvodcem, o které byl velký zájem, a které s největší pravděpodobností zakotví v tomto čase v naší trvalé nabídce.

Výběr z akcí v ZOO Liberec 2011

- 31. ledna Za samé jedničky do zoo zdarma
- 21. – 27. února Příměstský tábor v zoo
- 12. března VI. Etnoples zoo
- 2. dubna Zahájení 92. sezóny ZOO Liberec, křtiny velblouda dvouhrbého Tasey. Kmotr: kapela Těla
- 16. dubna Den Země v zoo, křtiny žirafy Rothschildovy Bwindi. Kmotr: Marta Kubišová
- 28. dubna ZOO bez bariér: Den pro seniory
- 14. května Den pro Fair Trade: snídaně v centru Liberce
- 21. května III. Liberecké zootrhy: Planeta opic
- 2. června ZOO bez bariér: Den pro handicapované děti. Hlavní hvězdou byla Magda Reifová, akci finančně podpořilo Konto Bariéry
- 13. – 19. června Modrý slon: soutěž a přehlídka umělecké a zájmové tvorby handicapovaných umělců ve spolupráci se sdružením Artefaktum.cz
- 25. června Není kočka jako kočka – 50. výročí 1. odchovu levharta čínského v ČR. Křtiny dvojčat levharta sněžného (irbis), kmotry byli Anna Fixová, Jakub Štáfek, Kristýna Podzimková, Petr Buchta a Václav Matějovský.
- 11. – 15. července Příměstský tábor v zoo

15. – 19. srpna Etnořez: tradiční dřevosochařské sympóziu ve spolupráci se sdružením Artefaktum.cz

15. – 19. srpna Příměstský tábor v zoo

30. srpna Večerní prohlídka zoo pro veřejnost

10. září Den partnerů a sponzorů: dětská Brumíkova stezka, dámská bubenická show, výstava fotografií ve věži Lidových sadů, tombola, křtiny trojčat rysa karpatského Jary, Tary a Vivy. Kmotr: Lenka Dusilová

1. října Světový den zvířat v zoo: akce pro celé rodiny s řadou zajímavostí a soutěží

6. října ZOO bez bariér: Den pro seniory

27. října Strašidelná zoo: večerní prohlídka pro veřejnost se strašidly, soutěžemi a lampióny

2., 9., 16. a 22. prosince Večerní adventní prohlídky zoo pro veřejnost

20. prosince Pomozme budoucnosti: volný prodej etnovýrobků ve prospěch sirotků a dětí ulice z Burkiny Faso

Mgr. et Bc. Ivan Langr
vedoucí odd. marketingu a vzdělávání
langr@zooliberec.cz

Výstavba, údržba a rozvoj

a) Výstavba zařízení – investiční činnost

- Dětský koutek – „Černousova věž“ 246.931,-
- stavební úpravy – Pávilon tropů (dar Nadace Preciosa) 113.220,-
- oprava fasády – Kulturní a společenské centrum Lidové sady (MK ČR, SML)

Investice – hmotný majetek

- automobil John Deer 300.000,-
- automobil Peugeot Bipper – Furgon 231.600,-

b) Projektová dokumentace

- transfer administrativy ZOO Liberec
- Slunce v ZOO Liberec
- ZOO Liberec – dětský koutek
- úprava chovatelského zařízení horských kopytníků a pochůzných lávků pro návštěvníky
- hospodářský pavilon – voliéry sojkovců
- pavilon opů – sanace zdi
- záchraná stanice pro handicapované živočichy, prováděcí dokumentace
- Integrovaný plán rozvoje města – Centrum aktivního odpočinku budova A, budova B

c) Opravy a udržování chovných a obslužných zařízení (práce provedeny pracovníky vlastní údržby)

ZOO Liberec

- oprava stavidla a osazení mříží na jezírku
- zimoviště – úprava klecí pro zimní ubytování zvířat

- výplet mříží pletivem ve výběhu irbisů – zajištění bezpečnosti
- opravy betonových dvorků a stříšek nad krmelci ve výběhu takinů
- oprava krmelců – velbloudi a zebry
- běžné údržbářské práce v areálu zoo – elektrikářské, zámečnické, truhlářské a instalatérské
- opravy vozidel v autoparku a opravy nářadí
- oprava čerpadla a rozvodu pro užitkovou vodu
- zabudování a oprava krmítek a napáječek v chovných zařízeních
- oprava vnitřní ubikace porodnice šelem
- výroba dřevěných květináčů pro květinovou výzdobu
- propojení venkovních klecí pavilonu tropů
- elektrické ovládání šubrů a jejich instalace v pavilonu šelem
- vyhřívání a monitoring porodnice v pavilonu šelem
- výroba přepravních beden pro transport zvířat
- přípojka a elektrorozvody ve stánku s občerstvením u pavilonu slonů
- rekonstrukce elektroinstalace v kuchyni Čapího hnízda
- oprava oplocení v areálu zoo
- výměna pletiva voliér chovné stanice
- oprava ubikace pro muntžaky
- oprava elektrorozvodů v ubikaci paviánů a skleníku
- zřízení přípojovacích míst pro nápojové automaty
- restaurace Gibon – doplnění elektrorozvodů
- oprava rozvodu topení v restauraci Gibon
- výměna osvětlení v dílnách
- montáž panelů sponzorů zoo
- výroba a montáž regálů do skladů
- zhotovení krmných stolů pro kopytníky
- úpravy interiéru ve výběžích a voliérách

- ochranné bednění kolem stromů ve výbězích
- výměna a oprava zábradlí
- oprava mlžení v pavilon tropů a šelem
- opravy šindelových střech
- dřevěné dělicí ploty záhonů a komunikací
- úprava výběhu pro gorily
- zhotovení přenosného prodejního stánku
- Soví stezka – úprava umělých skal a interiéru voliér

Centrum pro zvířata v nouzi Archa

- oprava středních dělicích stěn kotců
- oprava plotu a vstupních branek venkovních výběhů
- instalace a oprava elektrorozvodů, osvětlení kotců
- oprava zdravotní techniky a drobného nářadí

Středisko ekologické výchovy Divizna

- zpevnění svahů
- oprava kanalizace
- oprava a vyčištění studny
- oprava střechy

Kulturní a společenské centrum při ZOO Liberec – Lidové sady (od 1. 7. 2011)

- úpravy elektrorozvodů na nádvoří
- úprava nouzového východu z kotelny
- drobné opravy sanity a topení
- podružné měření R-klub, drobné elektroopravy
- seznámení s pozemky a budovami, kontrola revizí a zkoušek

Finanční prostředky na vlastní opravy jsou zahrnuty v rozpočtu ZOO Liberec (materiálové a mzdové náklady).

d) Opravy a práce provedené dodavatelsky

ZOO Liberec

- oprava topení v restauraci Gibon	120.000,-
- oprava schodů v pavilonu tropů	46.000,-
- opravy betonových ploch ve výběhu oslů	25.000,-
- oprava komunikací	20.000,-
- drobné stavební opravy	205.000,-
- opravy sklenářské	45.000,-
- natěračské práce	235.000,-
- opravy střech	145.000,-
- opravy vozidel autoparku	224.000,-
- revize a oprava ohradníků	39.000,-
- dendrologický průzkum a prořezy stromů	45.000,-
- servis a opravy herních prvků	46.000,-
- nátěry střech na hospodářském pavilonu	225.000,-
- malířské opravy	75.000,-
- stavební opravy Jizerského potoka, borcení bočních zdí	204.000,-
- oprava zdi ve výběhu opic	85.000,-
- oprava regulace kotlů	34.000,-
- oprava topení v pavilonu slonů	65.000,-
- provizorní oprava hráze jezírka	49.000,-
- revize zařízení	95.000,-
- opravy skal lachtanů	22.000,-
- revize a oprava čistírny bazénu lachtanů	65.000,-
- opravy čerpadel	72.000,-
- oprava betonu ve výběhů takinů	25.000,-
- opravy WAP	15.000,-
- oprava topení na hospodářském pavilonu	65.000,-
- oplocení s houpadly	78.000,-

Centrum pro zvířata v nouzi Archa

- oprava vozidel autoparku	15.000,-
- opravy drobných strojů a zařízení	10.000,-
- revize zařízení	5.000,-

Středisko ekologické výchovy Divizna

- oprava střechy	35.000,-
- oprava zabezpečovacího zařízení	7.000,-
- zednické a malířské práce	11.000,-

Kulturní a společenské centrum při ZOO Liberec

– Lidové sady

- oprava topení	7.000,-
- oprava požárního zabezpečení	8.000,-
- oprava čerpadel	5.000,-

BOZ-PO zajišťuje dodavatelsky firma Kohout ve spolupráci s technikem zoo.

d) Doprava a úklid

Doprava zajišťuje zásobování a navážení materiálu na vlastní opravy. Dále rozváží krmivo po zoo, odváží veškeré odpady a biologické vzorky, hnůj, přepravuje parkosy a okusy. Provádí také vlastní transport zvířat i mimo území ČR.

Úsek úklidu udržuje areál zoo v čistotě, a vytváří tak příjemné pracovní podmínky a vhodné prostředí pro návštěvníky. Součástí úklidu je také pravidelné čištění jezírka a vodního toku, vypouštění a napouštění užitkového vodovodu a jeho údržba. Skupina rovněž provádí drobné stavební opravy a opravy mobiliáře v areálu. Cílem zoo je přejít na kompletní třídění odpa-

du. Po dohodě s MPSV vypomáhá při úklidových pracích skupina, která vykonává veřejně prospěšné práce. Jako každý rok byla provedena výzdoba a osvětlení na předvánoční večerní prohlídce. Kontroly STK se provádějí dle časových termínů. Školení profesních řidičů a referentské zkoušky probíhají na základě dlouhodobých plánů.

e) Zahradnický úsek

Z větších akcí roku 2011 je třeba jmenovat úpravu exteriéru zakryté terasy u restaurace Gibon. Časově náročná je úprava okolí kolem pavilonů v dolní části zoo, kde byla vysázena a doplněna nová zeleň. Poměrně dlouhodobé je udržování a doplňování vegetace v jednotlivých pavilonech. Část produktů pro výsadbu a doplnění v pavilonech a teráriích je vypěstována ve vlastním skleníku. Celoroční náplní úseku je ošetřování zeleně, výsadba okrasných květin a keřů podél cest, péče o lesopark, sekání trávy, doplňování mulčovací kůry a hrabání listů. V zimním období se provádí i údržba cest a komunikací. V létě je velkým pomocníkem užitková voda rozvedená z jezírka po areálu zoo. Jako každoročně byla provedena velikonoční a vánoční výzdoba. Již pravidelně si bankovní domy (GE Money Bank) vyjednaly pracovní terapii v zoo. V roce 2011 se tato pracovní pomoc zaměřila na prořez a vyčištění lesa nově přiděleného do užívání.

Stanislav Jíra
vedoucí technického oddělení
jira@zooliberec.cz

Základní ekonomické údaje o ZOO Liberec

Majetek

AKTIVA	Stav k 31. 12. 2011 (v tis. Kč)
AKTIVA	
Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek	130 984
Zásoby	24 258
Pohledávky	1 306
Finanční majetek	10 518
Přechodné účty aktivní	790
ÚHRN AKTIV	167 856
PASIVA	
Majetkové, finanční a peněžní fondy	161 874
Hospodářský výsledek	0
Krátkodobé závazky	4 987
Přechodné účty pasivní	995
ÚHRN PASIV	167 856

Náklady a výnosy

NÁKLADY	v tis. Kč
všeobecný materiál, materiál na opravy, zahradnický materiál	1 738
kancelářské potřeby a drobná kancelářská technika	285
ochranné a pracovní pomůcky	193
krmiva, steliva	7 425
odborná literatura, propagace	1 237
drobný dlouhodobý majetek	876
nákupní cena zvířat	93
léčiva, imobilizace a zdravotnický materiál	386
prodané zboží	4 803
energie	6 914
opravy a udržování	2 107
služby (telefony, doprava, poradenství, propagace atd.)	7 535
cestovné, náklady na reprezentaci	341
veterinární péče	649
mzdy a ostatní sociální náklady	32 235
ostatní finanční náklady vč. DPPO	1 533
odpisy dlouhodobého hmotného majetku	8 367
NÁKLADY CELKEM	76 717

VÝNOSY	v tis. Kč
vstupné	24 450
ostatní služby (nájemné, cizí reklama v zoo)	4 759
komplexní služby pro návštěvníky (tržby za prodané zboží)	9 413
prodej zvířat, materiálu	111
další výnosy – Divizna, bonusy, kampaně atd.	1 149
Výnosy z vlastní činnosti	39 882
příspěvek zřizovatele na provoz a odpisy	32 343
ostatní příspěvky ze SR + finance z prostředků EU	4 248
použití fondů zoo	244
VÝNOSY CELKEM	76 717
Hospodářský výsledek, + zisk, - ztráta	0
soběstačnost v %	52,30
dary	1 194
neinvestiční	1 094

Investice

Zdroje	Počáteční stav	2 325
	dotace od KÚ, MML	1413
	investiční dary	100
	odpisy DHM	8 367
	Zdroje celkem	9 880
Čerpání	odvod odpisů zřizovateli	8 051
	financování investičních potřeb	2 728
	Čerpání celkem	10 779
	konečný stav – převod zdrojů na rok 2012	1 426

Ekonomika ZOO Liberec v roce 2011

Rok	Výnosy z vl.činnosti	Ostatní přísp.	Příspěvek zřizovatele	Použití fondů	Náklady	Návštěvnost	Soběstačnost včetně fondů
2011	39 882	4 248	31 667	244	76 717	379 994	52,30

Výše soběstačnosti Zoologické zahrady Liberec v roce 2011 je včetně zapojení rezervního fondu 52,30 %.

Položku ostatní příspěvky tvoří dotace Ministerstva životního prostředí ČR ve výši 1 961 tis. Kč, příspěvek z Evropského sociálního fondu – operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost ve výši celkem 1 772 tis. Kč, dotace Libereckého kraje na Centrum pro zvířata v nouzi Archa 125 tis. Kč, dotace Libereckého kraje na projekt Škola pro udržitelný život 189 tis. Kč, příspěvek zřizovatele ve výši 60 tis. Kč na projekt výstavby nové záchrané stanice pro handicapované živočichy, dotace Libereckého kraje na podporu koncertů komorní hudby ve výši 15 tis. Kč, dotace Libereckého kraje na podporu environmentální výchovy na ekofarmách ve výši 50 tis. Kč a dotace z Kulturního fondu SML ve výši 60 tis. Kč.

orel křiklavý

Dárci a sponzoři v roce 2011

Jednotlivci	Částka
Bartko Pavol	200,00
Beldová Eva	2 400,00
Belešová Barbora	2 500,00
Bencová Zuzana	3 500,00
Benešová Irena	1 000,00
Bílková Aneta	3 500,00
Bittnerová Ilona	2 370,00
Bleha Milan	8 000,00
Bleierová Dita Mgr.	5 500,00
Bradáčová Kateřina	1 000,00
Brodská Jana	200,00
Břečkovi Klára a Martin	1 000,00
Capoušková Alena	300,00
Čálek Oldřich	1 500,00
Dedeciusová Jana	1 000,00
Doležal Aleš	570,00
Doležalová Marie	500,00
Doubek Karel	100,00
Douděra Jan	6 500,00
Faberová Markéta	200,00
Faktorová Ludmila	2 000,00

Farská Věra	1 000,00
Formáčková Hana Bc.	1 000,00
Fořtová Milena	1 900,00
Frühaufová Milena	1 500,00
Fuchs Alexandr RNDr.	50 000,00
Garibaldi Silvia	2 495,50
Geppertová Adéla	200,00
Gillár Jaromil MUDr.	4 500,00
Hásková Drahomíra	1 000,00
Havířová Petra	1 500,00
Holík Rudolf MUDr.	6 000,00
Horová Marcela	490,00
Hůlková Ivana	2 000,00
Ing. arch. Ladislav David	2 000,00
Janů Michaela	1 500,00
Jíra Stanislav	100,00
Jirmusová Lenka	1 500,00
Kafková Dana	700,00
Kalabová Helena	1 000,00
Keilová Petra	1 500,00
Khanerová Markéta	2 000,00
Kittner Jiří Ing. a Kittnerová Alexandra	30 000,00
Kobrllová Darina	4 000,00
Komárek Karel	1 440,00

Kozlová Lenka	1 500,00
Kratochvílová Jarmila	1 000,00
Kratochvílová Radka	500,00
Kubová Kateřina	1 800,00
Kučerová Zuzana	1 000,00
Kvíčala Michal	2 000,00
Landovská Jaroslava	1 500,00
Latislavová Helena	500,00
Lauterbachová Ludmila	5 000,00
Litera Radoslav	1 600,00
Lysáková Dana Mgr.	4 000,00
Macháček Rudolf MUDr.	2 000,00
Maršálová Pavla	3 000,00
Marvalová Bohdana	1 000,00
Marxová Jitka Mgr.	4 000,00
Matuška Lubomír	2 000,00
Menčík Radek	3 000,00
Milerová Jana	2 000,00
Mocek Zdeněk	3 500,00
Nedvědová Marie JUDr.	20 000,00
Novotná Blanka	5 000,00
Omelka Martin	4 500,00
Ondrová Kateřina	1 000,00
Pěničková Jana	7 000,00

Pikousová Jana	3 000,00
Pindáková Zuzana	1 000,00
Polák Petr	4 000,00
Polanská Lucie, Rosch Michal	1 500,00
Povšíková Zuzana	1 000,00
Praus Petr	600,00
Rezlerová Šárka	101,00
Rosa Vladimír	4 000,00
Rozkocová Jitka MUDr.	2 000,00
Seifert Petr	2 000,00
Skalická Monika	600,00
Smolík Robert	6 000,00
Staněk Petr	5 000,00
Stará Lenka	500,00
Staud Zdeněk	1 500,00
Strnadová Irena	1 000,00
Suchomel Petr MUDr.	5 000,00
Svobodovi Ivan a Jitka	2 000,00
Šedivý Jaroslav	3 500,00
Šlechtová Michaela	1 500,00
Šmákal Petr	2 000,00
Šrajbr Jiří	3 500,00
Štoček Petr Ing.	6 000,00
Štefkovi Dagmar a Pavel	4 000,00

Švehla Stanislav	5 000,00
Taraba Miroslav Ing.	1 000,00
Tarabová Alena	1 000,00
Tomášková Alice	3 000,00
Třešňáková Radka	1 500,00
Tůmová Helena	7 000,00
Veselá Kateřina	4 000,00
Veselá Petra	2 000,00
Vícha Martin	1 500,00
Vochočová Jana	2 000,00
Volavková Vendula Bc.	3 500,00
Volechová Petra	2 000,00
Vyčítalová Irena	12 000,00
Zika Radim Mgr.	9 000,00
Zikmund František	300,00
Zvara Zdeněk	300,00
celkem	357 966,50
Další dárci	
(kasičky + dary do Kč 999,- + anonymní dárci	288 595,08

Firmy a společnosti	částka Kč
AAA POPTÁVKA.CZ s. r. o.	5 000,00
Asociace amatérských sportovců	1 000,00
Autotrend spol. s r. o.	15 000,00
BABIČČINY NUDLE	45 930,00
Centrum Babylon a. s.	8 000,00
Nadace Preciosa	109 800,00
Fehrer Bohemia s. r. o.	21 000,00
Felicia klub	10 000,00
GENEX VS s. r. o.	40 000,00
Gerotop spol. s r. o.	4 000,00
Hofmann Wizard s. r. o.	6 000,00
China Tours s. r. o.	4 000,00
Krajská nemocnice Liberec a. s.	2 000,00
Kulturní služby Liberec	17 500,00
Liberec Handball	3 500,00
Liberecké království DFXŠ	3 000,00
M.A.R.	10 000,00
MERIJA CONSULT spol. s r. o.	4 000,00
MOPAGI s. r. o.	2 000,00
MXN CZ, s. r. o.	50 000,00
Nadace na ochranu zvířat	10 260,00
Nadace na ochranu zvířat	8 000,00

Nadace Škola hrou	8 000,00
Nadační fond na podporu čin.	1 000,00
OctaviaClub.cz	3 000,00
Pavel Loukota - zámečnictví	10 000,00
Pivrcova jedenáctka s. r. o.	4 000,00
Posluchači U3V Liberec 2010/2011	500,00
Produkce a PR servis	5 000,00
Rapeto a. s.	4 657,00
Realmart s. r. o.	13 000,00
Redakce MF Dnes Liberec	1 500,00
REISSWOLF likvidace dok. a dat s.r.o.	6 000,00
Rybářská bašta	40 000,00
Sdružení rodičů a žáci Česká Lípa	2 500,00
Stanislav Bradáč - PLETIVO	6 210,00
ŠANCE - resocializační institut	20 000,00
ZodiaCon	3 000,00
žáci ZŠ Švermova	1 500,00
žáci MŠ Dětská 461	3 750,00
žáci MŠ Září	4 000,00
žáci ŠD při ZŠ - Vratislavice n/N	4 000,00
žáci Školní družina Husova ul.	3 500,00
žáci ZŠ 28. října 2733	4 000,00
žáci ZŠ a MŠ Barviřská	4 000,00

žáci ZŠ a MŠ Světlá pod Ještědem	250,00
žáci ZŠ a MŠ Světlá pod Ještědem	1 500,00
žáci ZŠ Dobiášova 851/5 (9.A)	1 500,00
žáci ZŠ Dr. E Beneše, Mladá Boleslav	2 000,00
žáci ZŠ Jenišovice	1 000,00
žáci ZŠ Lesní (5.B)	753,00
žáci ZŠ U Soudu	7 500,00
celkem	547 610,00

Dary celkem

1 194 171,58 Kč

Děkujeme všem dobrým lidem, kteří přispívají Zoologické zahradě Liberec. Velmi si vážíme toho, že nám zachováte přízeň. Jsme vděční za každý příspěvek a těšíme se na vaši návštěvu u nás.

Jana Brodská
vedoucí ekonomického oddělení
brodska@zooliberec.cz

plameňák růžový a plameňák kubánský

ARCHA
LIBEREC

Centrum pro zvířata v nouzi ARCHA

Počty psů se již druhým rokem drží na příznivých číslech, ani jednou nemusela být překročena kapacita útulku, tedy 48 psů. V rámci hlavní činnosti útulku (odchyt opuštěných a ztracených zvířat na území města Liberce, péče o ně a navrácení zpět majiteli nebo předání osvojiteli) byla poskytnuta péče 667 psům a 406 kočkám. Bylo uskutečněno 550 výjezdů k odchytům zvířat nebo k likvidaci kadáverů. Ve spolupráci s Městskou policií bylo podáno 10 podnětů k prošetření tzv. permanentních útěkářů. V roce 2011 velmi vzrostl počet zvířat odevzdaných mimolibereckými občany s údajným nálezem v Liberci. Jedná se zejména o kočky, především pak odrostlá koťata. Důvod je prostý: liberecký útulek je široko daleko jediný, který kočičky přijímá. V tomto roce se jednalo o 30 koček, 28 psů, a to ještě nepočítáme zvířata vypuštěná v okolí útulku, hosená přes plot či zanechaná v krabici u popelnice. Každým rokem se do útulku dostane několik otrěsných případů zanedbané veterinární péče, nejčastěji pak u psů. Místo radikálního řešení nechají majitelé svého kamaráda dlouhé měsíce trápit a nakonec ho zbaběle vypustí do ulic, aby se o jejich problém postaral někdo jiný.

PSI	
ukazatel	počet
celkem přijato za rok 2010	667
zůstalo z předchozích let	38
nově zaevidovaných psů	416
z Liberce	334
z ostatních obcí	82
vráceno původnímu majiteli	355
osvojeno	301
euthanasie	11
úhyn (autoúraz, torze)	2
útěk	8

KOČKY	
ukazatel	počet
celkem přijato za rok 2010	406
zůstalo z předchozích let	20
z Liberce	352
z ostatních obcí	54
vraceno původnímu majiteli	12
osvojeno	269
euthanasie	61
úhyn (autoúraz, torze)	8
útěk	1
zůstalo do dalšího roku	3

Počet přijatých koček se drží již několikátým rokem na vysokých počtech, a to kolem 400 jedinců. Z toho více než polovinu představují kořata do osmi měsíců věku (2011 – 57,6 %, 2010 – 56,5%). Přes veškerá opatření a výhody při osvojení zvířete z útulku, kdy má občan s trvalým bydlištěm v Liberci nárok na kastraci kočky zdarma, se nedaří počty koček snižovat. Je třeba se ještě mnohem důrazněji zaměřit na osvětu v této oblasti. V roce 2011 se Centrum zapojilo do projektu Zajištění péče o toulavé a opuštěné kočky s cílem odpovědné regulace populace ve spolupráci s občanským sdružením Faunus a útulkem Dášenska v Lučanech n. N. Tento projekt byl podpořen Na-

dací na ochranu zvířat. V rámci projektu se monitoroval zdravotní stav a kondice přijímaných zvířat. Provedla se sterilizace dospělých jedinců a byl zajištěn odchyt z několika cílených lokalit. Největší zásah byl proveden na Poštovním náměstí Liberci – Rochlici, kde se u parovodu zdržuje kolonie cca 12 skutečně divokých koček, které tam místní občané krmí. Díky projektu bylo celkem vykastrováno 49 koček. Další kastrace byly podpořeny z Ekofondu Statutárního města Liberec, kdy bylo v rámci projektu Regulace populace toulavých a zdvověných koček odchyceno 30 jedinců z cíleně vybraných lokalit: Ruprechtice v okolí OD Tesco – 7 koček, Liberec 2 v Široké ulici – 12 koček, Liberec 1 v Alšově ul. – 6 koček, Harcov – 3 kočky, 2 kočky pak byly odchyceny na náhodné ohlášení. Letos jsme se dvakrát potýkali s virovou chorobou koček – kočičím morem. Poprvé v polovině srpna, podruhé koncem října. Vždy došlo k úhynu jednoho nakaženého kotěte, kvůli kterému pak muselo být přes veškerou léčbu uspáno dalších minimálně pět koček v téměř apativním stavu. Došlo k velkým úhynům koťat i u osvojitelů. Díky aktivnímu přístupu útulku v různých kampaních pořádaných organizacemi působícími na poli ochrany zvířat se daří umísťovat řadu starších psů, shánět chybějící drobné finanční příspěvky či získávat materiální dary ve formě granulí pro psy. V roce 2011 to byly kampaně: Zapakatel.cz pro týraná zvířata, Zapakatel.cz pro volně žijící zvířata, kampaň Spěcháto.cz a dotazníkové průzkumy Nadace na ochranu zvířat. Z Grantového fondu Libereckého kraje získal útulek finanční prostředky na kastrace problémových psů a fen a další nákladnější veterinární zákroky, které nejsou důvodem k utrpení zvířete, ale bez veterinárního zákroku dochází k utrpení zvířete. Grant probíhá již dva roky, v roce 2011 bylo vyčerpáno Kč 34.230,- za následující operace: 2x zlomená noha u koč-

ky, 1x amputace uhnívajícího ocasu u kočky. U psů se jednalo o sešití ran po útoku jiným psem, odstranění novotvarů u mladého psa, revize tlamy a extrakce zubů, operace zlomené nohy u fenky srnčího pinče, kastrace u dvou fen a pěti psů.

Záchraná stanice pro handicapované živočichy

Záchraná stanice pro handicapované živočichy obstarává v rámci Národní sítě záchraných stanic území pověřených obcí s rozšířenou působností: Liberec, Jablonec nad Nisou, Frýdlant.

V roce 2011 jsme přijali 956 ks zvířat (z toho 848 volně žijících, 108 domácích a exotických). 53% z nich se podařilo vrátit zpět do volné přírody. V rámci dvou záchraných transferů jsme dále přenesli 716 obojživelníků. Uskutečnili jsme 375 výjezdů k odchytům.

Zhodnocení příjmu živočichů v roce 2011 (mimo záchrané transfery)

ZVÍŘATA VOLNĚ ŽIJÍCÍ	
ukazatel	počet zvířat v ks
přijato	848
vypuštěno	451
úhyn, euthanasie	248
předáno jinému zařízení	14
únik	5
kadáver	101
nepřijat – výjezd (nezdařený odchyt apod.)	16
v držení do dalšího roku	13
ZVÍŘATA DOMÁCÍ A EXOTICKÁ	
ukazatel	počet zvířat v ks
přijato	108
vráceno majiteli	12
osvojení	35
úhyn, euthanasie	29
únik	1
kadáver	10
vypuštěno (holubi poštovní a zdivočelí)	21
v držení do dalšího roku	2
NEJČASTĚJI PŘIJÍMANÉ DRUHY ŽIVOČICHŮ	
druh	počet zvířat v ks
netopýr hvízdavý	439
holub domácí	57
ježek východní	51
rorýs obecný	47
srnec obecný	31
poštołka obecná	30
kos černý	21
ježek západní	19

Zajímavé případy z praxe

Nejzávažnějším klientem stanice byl zástupce kriticky ohroženého ptačího druhu – bukáček malý. Jednalo se o mládě, které utrpělo zlomeninu běháku. Následně se na veterinární klinice v Růžodole podrobil operaci. Zpočátku u něj byly velké problémy s příjmem potravy i s hojením zlomeniny. Nakonec se uzdravil bez následků. Bohužel vypustit ho zpět do přírody již nebylo možné vzhledem k tomu, že je to tažný pták a v zajetí ztrácí schopnost migrace. Proto byl předán do ZOO Plzeň, kde doplnil zdejší chov těchto ptáků.

Nejkomplikovanějšími bývají obvykle odchyty srnčí zvěře. Velmi zajímavý případ se odehrál v Janově nad Nisou, kde dva dospělí srnci uvízli zapleteni parůžky v brankové síti na nepoužívaném hřišti. Po příjezdu byl bohužel již jeden ze srnců čerstvě uhynulý. Druhý se zmítal na několikametrových cárech sítě. Museli jsme ho kolem brankové tyče honit tak dlouho, až se síť zkrátila na takovou délku, aby bylo možné zvíře bezpečně „složit“ a síť z jeho parohů odstranit.

Dalším akutním zásahem byla například záchrana srnčete spadlého do cca 6 metrů hluboké skruže v okrajové čtvrti Jablonce nad Nisou. V tu dobu navíc probíhal silný přívalový liják, takže skruž se rychle plnila vodou. Naštěstí byly ve stěně upevněny kovové stupně, po kterých bylo možné sestoupit na dno a srnče vynést nahoru. Kupodivu neutrpělo žádné zranění, takže bylo vzápětí vypuštěno za matkou.

Srny jsme úspěšně zachraňovali mimo jiné také z koryta řeky Nisy v Liberci i v Jablonci, a to s pomocí hasičů.

Z Frýdlantu jsme přivezli vážně zraněného puštíka. Uvázl v ostnatém drátu a křídlo měl doslova roztrhané a proděravělé, v některých místech byly obnažené kosti. MVDr. Vladimír Jurek proto sovu ihned operoval. Následná rekonvalescence probíhala několik měsíců, ale nakonec mohl být úspěšně vypuštěn.

Koncem srpna během netopýřích invazních záletů do objektů jsme museli provést kuriózní záchrannou akci. V jednom libereckém domě bylo nalezeno hejno netopýřů hvízdavých, které uvízlo v šestiramenném lustru. Napočítali jsme jich celkem 79, z toho 40 již bylo bohužel uhynulých. Díky podávané výživě se nám nakonec podařilo vypustit 21 netopýřů, zbylí uhynuli nebo museli být utraceni. V uplynulém roce jsme zaznamenali více případů takových netopýřích pastí – jednalo se zejména o prasklá osvětlovací tělesa.

Realizované záchranné transfery

4. 4. – 22. 4. 2011 jsme již tradičně (počtvrté) zajistili záchranný transfer obojživelníků při jejich migraci na rozmnožiště přes rizikovou komunikaci Lukášovská v Liberci – Starém Harcově. Byl realizován formou dočasných bariér a zemních pastí, které byly 2x denně vybírány. Bylo přeneseno 202 ropuch obecných, 39 skokanů hnědých a 21 čolků. Opět jsme zaznamenali výrazný pokles počtu zachycených obojživelníků oproti předchozím letům.

Ve dnech 8. – 9. 4. 2011 byl proveden záchranný transfer 453 ks ropuch obecných z rybníka Seba ve Volgogradské ulici v Liberci. Předchozí noc totiž došlo k úplnému vypuštění rybníka právě v době největšího tahu žab a jejich rozmnožování. Stov-

ky žab – ropuch obecných se snažily dostat z bahna ke zbylé tekoucí vodě. Na hrázi bylo také množství provazců s vajíčky. Vzhledem k situaci a okolnostem jsme provedli záchranný transfer ropuch na jinou vhodnou lokalitu. Z páchnoucího bahna a naplavenin bylo vytaženo celkem 453 ropuch obecných, které jsme převezli do Veseckého rybníka. Jak nám později sdělil majitel rybníka, příkaz k vypuštění dal vzhledem k průsakům hráze. Bohužel si však neuvědomil nevhodné načasování akce a pověřený pracovník navíc v rozporu s pokyny vypustil nádrž celou. Vše jsme zdokumentovali a předali podnět České inspekci životního prostředí.

Poděkování za podporu záchranné stanice

Národní síť záchranných stanic – příspěvek na provoz: 260.104,-

Liberecký kraj – příspěvek z grantového programu Program podpory péče o zvířata v nouzi na projekt Péče o handicapovaná mláďata: 50.000,-

Ministerstvo životního prostředí ČR – příspěvek z Programu péče o krajinu na realizaci záchranného transferu obojživelníků v Liberci – Starém Harcově: 16.124,-

Ekologická výchova

V roce 2011 bylo realizováno 12 dvouhodinových výukových programů pro žáky základních škol. Celkem zaujaly 245 účastníků především z řad mladších žáků druhého stupně (5. – 6. třída). Proběhlo devět exkurzí s výkladem, především jako odměny za dary, které školy či jiné organizace pro útluk nashromáždily a předaly. Exkurze zaujaly celkem 123 návštěvníků. V tomto čísle jsou i zahrnuty 4 dvouhodinové bloky věnované chovatelskému či přírodovědnému kroužku 2 libereckých základních škol, zaměřené na různá aktuální témata. V roce 2011 jsme se také dost věnovali mateřským školám, které navštívily Centrum celkem devětkrát, a zaměřili jsme se při jejich návštěvách především na zvířátka handicapovaná z volné přírody. Pouze jediná akce proběhla mimo areál Centra – beseda na téma útluků v ZŠ Lesní pro cca 60 dětí z 1. – 3. tříd. Tradiční výtvarné soutěže, tentokrát na téma Zvíře, kterým bych chtěl být, se zúčastnilo 35 základních škol Libereckého kraje, které zaslaly rekordních 593 výtvarných prací.

Poděkování

Finanční příspěvky na činnost
Statutární město Liberec (provoz útluku), Liberecký kraj (grantový fond, výtvarná soutěž), Národní síť záchranných stanic (provoz záchranné stanice)

Na činnost Centra ARCHA přispěli:

organizace – Nadace na ochranu zvířat, Alida spol. s r. o., ByzMark s. r. o., Dětský diagnostický ústav (piškoty pro psy), GeroTop spol. s r. o., Globus Liberec, PetCentrum Globus Liberec, SPŠ textilní v Liberci, ZŠ Broumovská – 9. A, B, ZŠ a MŠ Světlá pod Ještědem, ZŠ U Soudu, dyslektická třída ZŠ Vratislavice, MŠ Beruška, MŠ Jablůňka, ZodiaCon

jednotlivci (finanční dary nad 1.000,- Kč) – Beldová E., Palková L., Skalická M., MUDr. Suchomel P., Tarabovi, Vacíková D., Veselá P.

Velké poděkování patří všem nejmenovaným dárcům, kteří přispěli anonymně do kasičky či materiálními dary.

Poděkování za pomoc a spolupráci – kolegům ze ZOO Liberec, pracovníkům veterinární kliniky v Liberci – Růžodole, strážníkům Městské policie Liberec, ZOO Plzeň, ZOO Ohrada, ZS Vlašim

Jednotlivcům – Čejka J., Józová E., Komrzý T., Kubištová D., Marková M., Mokrejš P., Rychtaříková L., Včelák F., Zieglerová D.

ARCHA

Centrum pro zvířata v nouzi při ZOO Liberec

Ostašovská 570

460 11 Liberec

Tel.: 485 106 412, 602 774 104 (psi a kočky)

728 040 610 (ostatní zvířata)

utulek@zooliberec.cz

www.zooliberec.cz/archa

www.archaliberec.eu

Mgr. Lenka Čápková
vedoucí Centra ARCHA
capova@zooliberec.cz

**DIVIZNA
LIBEREC**

Městské středisko ekologické výchovy DIVIZNA

SEV DIVIZNA poskytuje v oblasti environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty tyto služby:

1. ekologické výukové programy pro děti z mateřských škol, žáky základních a středních škol. Výukové programy vedou zkušení a odborně zdatní lektori
 - používáme interaktivní formy a metody,
 - preferujeme kontakt s přírodou a výchovu prožitkem,
 - reagujeme na aktuální témata,
 - pomáháme školám v realizaci průřezového tématu RVP – environmentální výchova.
2. pořádání odborných seminářů, exkurzí či dílen pro studenty pedagogických fakult, pedagogické pracovníky, vedoucí dětských kroužků a oddílů, širokou veřejnost atp.
3. zajišťování metodické pomoci koordinátorům EVVO na školách, metodické pomoci pro zpracovávání ŠVP
4. zpřístupnění knihovny publikací k ekologické výchově a půjčování netradičních výukových pomůcek...
5. komunikace s ostatními organizacemi realizujícími EVVO v regionu i po celé republice

6. koordinace sítě škol v Libereckém kraji se zájmem o ekologickou výchovu – program M.R.K.E.V.
7. koordinace mezinárodního programu EKOŠKOLA pro Liberecký kraj
8. koordinace grantového a asistenčního programu Škola pro udržitelný život pro Liberecký kraj

SEV DIVIZNA pro školní kolektivy – ekologické výukové programy

Náš lektorský tým nabízí mateřským, základním a středním školám širokou nabídku ekologických výukových programů, které mají podobu dvou až tříhodinových bloků či půldenních exkurzí.

Všechny ekologické výukové programy se dotýkají průřezového tématu Environmentální výchova (v některých případech Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, popřípadě Osobnostní a sociální výchova) a reagují tak na platné RVP. V roce 2011 jsme nabízeli 40 ekologických výukových programů. Novinkou pro tento rok byly ekologické výukové programy: „Příběh neobyčejného semínka“ a „Lesní prstoklad“.

Služeb našeho střediska využili také studenti z pedagogické fakulty Technické univerzity v Liberci, obor učitelství pro 1. stupeň základní školy. Nabídli jsme jim ukázkou našeho programu, jako inspiraci pro jejich další práci.

Celkem proběhlo 247 programů, kterých se zúčastnilo 4440 dětí, 52,6% se uskutečnilo v terénu. Celkem bylo odučeno 584 hodin.

	MŠ	ZŠ	SŠ	VŠ	CELKEM
počet programů	54	190	0	3	247
počet účastníků	979	3420	0	41	4440

V roce 2011 byl realizován pilotní pobytový ekologický výukový program „Zemědělství, krajina a já“ pro pět tříd z pěti škol, kterého se celkem zúčastnilo 116 žáků. Program měl veliký úspěch. Jedná se o dvoudenní pobytový program environmentální výchovy zasazený do reálného prostředí ekologicky hospodařící farmy Filoun. To umožňuje výjimečné spojení získávání nových znalostí a dovedností s konfrontací a tříděním postojů k zemědělství, krajině a člověku jako spotřebiteli zemědělských produktů.

V roce 2011 jsme pokračovali ve spolupráci s Technickou univerzitou v Liberci formou umožnění praxe a následchů studentů z pedagogické fakulty.

SEV DIVIZNA pro pedagogické pracovníky, studenty pedagogické fakulty a další zájemce

V roce 2011 uspořádalo SEV DIVIZNA celkem 21 akcí pro pedagogické pracovníky, studenty pedagogických fakult, pracovníky školských zařízení, vedoucí zájmových kroužků i další zájemce z řad veřejnosti. Z těchto 21 akcí bylo 9 odborných seminářů, 4 tematické exkurze s průvodcem, 6 tvořivých a inspirativních dílen, 1 krajská konference k EVVO a 1 třídní workshop. Celkem se všech akcí zúčastnilo 472 pedagogů,

koordinátorů ekologické výchovy, studentů pedagogických fakult a veřejnosti.

Workshop Environmentální výchova – nové cesty 2011 (proběhl v termínu 6. – 8. 10. 2011)

Třídního programu pro pedagogy a studenty pedagogiky, ale i pro členy neziskových organizací se účastnilo 66 posluchačů. V teoretické části se objevila témata strategie metodiky ekologické výchovy. Během workshopů a ukázkových programů účastníci načerpali inspiraci pro práci v ekologické výchově a při besedách a diskusích dostali prostor pro sdílení zkušeností mezi jednotlivými lektory a organizacemi.

Cílem akce bylo:

prostřednictvím prezentace nových myšlenek, projektů a aktiv v oblasti environmentální výchovy otevřít prostor pro diskusi o jejím dalším směřování v měnící se společnosti, umožnit navázání kontaktů mezi jednotlivými skupinami realizujícími environmentální výchovu (SEV, školy, univerzitní pracoviště, občanská sdružení), přivést účastníky k vystoupení ze zaběhnutých stereotypů v chápání a realizaci environmentální výchovy.

Akce se konala již tradičně v Sedmihorkách u Turnova.

Síť škol v projektu M.R.K.E.V. (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy)

V rámci projektu M.R.K.E.V., který finančně podporuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, byla vytvořena síť škol, které si za jeden z cílů vzdělávání stanovily environmentální výchovu. V Libereckém kraji tento projekt koordinuje SEV DIVIZNA a v současné době je do něj zapojeno 726 škol z celé České republiky, z toho 43 škol z Libereckého kraje.

Účast v projektu školám zajišťuje pravidelnou rozesílku časopisu pro ekogramotnost Bedrník, informací i materiálů o ekologii a také trvalý přístup k aktuálním publikacím a pomůckám. Školy jsou informovány nejen o akcích zaměřených na ekologii v regionu, ale i o možnostech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a financování rozvoje ekologické výchovy.

Jednou ročně je pro školy v kraji pořádána krajská konference k ekologické výchově Liberecká M.R.K.E.V., kterou finančně podporuje také Liberecký kraj a Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina.

Krajská konference ekologické výchovy Liberecká M.R.K.E.V. 2011

Již jedenáctá konference k ekologické výchově na základních školách v Libereckém kraji se konala v Základní škole a Mateřské škole Okna u Doks. Sešli se na ní zástupci škol a školských zařízení, aby se společně zabývali tématem „Regionální potraviny a trvale udržitelné hospodaření v krajině“. Dopolední přednášky se věnovaly tématu krajiny, odpoledne byli představeni regionální výrobci potravin a účastníci měli možnost ochutnat jejich produkty. Nedílnou součástí konference byly také 4 dílny. Na jedné se vařilo z místních surovin, na druhé se zdobily tašky s nápisem Místní jablíčka nečoudí, třetí dílna

zjišťovala „Jak na ekologické zemědělství“ a čtvrtá se odehrávala na místní kozí farmě. Setkání se zúčastnilo 74 zástupců ze škol a školských zařízení Libereckého kraje.

Program EKOŠKOLA

Šestáým rokem koordinuje SEV DIVIZNA v Libereckém kraji mezinárodní program EKOŠKOLA spojující environmentální výchovu s praktickými kroky vedoucími k ekologizaci provozu školy. Úzce spolupracujeme s celorepublikovým koordinátorem o. s. TEREZA Praha.

Program Ekoškola je také mezinárodně uznávaným procesem certifikace. Dosažení titulu tak znamená pro školu nemalou prestiž.

V roce 2011 se do programu přihlásila další, již jedenáctá škola – Obchodní Akademie z České Lípy.

O titul se tento rok ucházela pouze jedna škola, a to ZŠ Slovanka Česká Lípa. Titul jí byl již tradičně udělen při slavnostním ceremoniálu v budově Senátu ČR 23. 6. 2011.

Výukový program EKOŠKOLA – JAK NA TO, který byl v rámci projektu SEV DIVIZNA školám vytvořen v minulých letech a je určen jak pro školy zapojené v programu EKOŠKOLA, tak pro školy, které mají zájem o zlepšení své ekologické stopy, byl v tomto roce odučen 7x a účastnilo se jej 110 žáků. Dosáhli jsme tak stavu, kdy jsou Ekotýmy ze všech zapojených škol (s výjimkou OA Česká Lípa, která se do programu zapojila až koncem roku 2011) proškoleny.

V roce 2011 jsme opět získali finanční podporu z rozpočtu Libereckého kraje, který přispívá k rozvoji programu na školách.

Program Škola pro udržitelný život

Posláním programu Škola pro udržitelný život, který společně vyhlásují Nadace Partnerství a SEVER Horní Maršov, je vzdělávání v oblasti udržitelného rozvoje a zapojení veřejnosti do konkrétních akcí směřujících ke zlepšení životního prostředí.

V Libereckém kraji program koordinuje SEV DIVIZNA.

Program školám pomáhá rozvíjet účast a spolupráci žáků ve věcech veřejných. Školy tím zároveň orientují výuku na řešení aktuálních problémů v daném místě. Přihlásit se do něj mohou všechny školy v Libereckém kraji.

V roce 2011 bylo opět podpořeno pět projektů celkovou částkou 258 180 Kč. Z toho částku 150 000 Kč poskytl Liberecký kraj. Projekty mají již tradičně vysokou úroveň a obohacují školy o novou zkušenost s prací v obci a pro obec.

Projekt „Pod širým nebem“ – ZŠ Stráž pod Ralskem řeší zanedbaná atria patřící ke škole. Po jejich úpravě budou sloužit nejen žákům pro venkovní výuku, ale i obyvatelům okolního sídliště. Projekt „Kouzelná zahrádka“ – ZŠ a MŠ Huntířov je součástí většího projektu, a dokončí tak revitalizaci školní zahrady v Huntířově, obci, kde je škola opravdu srdcem veřejného života. „Školní zahrada – místo pro poznávání, setkávání a relaxaci“ – ZŠ Rokytnice nad Jizerou upravuje zanedbanou stráž u školy. Projekt „Koukněte, co tu roste! Aneb naučná stezka z původních druhů keřů“ – ZŠ a MŠ Jindřichovice pod Smrkem není třeba více popisovat. Jako poslední je projekt „Cestička pro malé i velké“ – ZŠ Lesní, Liberec, který zpřístupní vchod do školní družiny.

Výukový program Naše obec, který pro naše středisko připravila RNDr. Blažena Hušková v rámci projektu SEV DIVIZNA ško-

ŠKOLA PRO
UDRŽITELNÝ ŽIVOT

TOYOTA

SEV DIVIZNA nabízí školám bezplatné zapůjčení knih, metodických materiálů a pomůcek k environmentální výchově a návštěvu prožitkové stezky.

SEV DIVIZNA – akce pro veřejnost

SEV DIVIZNA spolupracuje na akcích pro veřejnost s oddělením marketingu a vzdělávání ZOO Liberec. V roce 2011 jsme se aktivně zapojili do realizace těchto akcí: Den Země v zoo, Strašidelná zoo, Den pro Fair trade. Těchto akcí se v průběhu roku zúčastnilo několik stovek rodičů s dětmi. Z dalších akcí pro veřejnost vybíráme:

Férová snídane

14. 5. 2011 jsme uspořádali akci Snídane pro Fair trade – na podporu „férového obchodu“ v rozvojových zemích. Vařili jsme kávu, čaj i čokoládu od zemědělců z různých koutů Země pro lidi z Liberce. Snídane proběhla v sobotu dopoledne na náměstí v centru města. Akce byla doprovázená výstavou o problematice férového obchodu. Celkem s námi posnídalo cca 250 lidí.

Týden opravdových plen

SEV DIVIZNA se zapojilo do celorepublikové kampaně „Týden opravdových plen 2011“. Ve spolupráci s Rosou – společností pro ekologické informace a aktivity, o.p.s., proběhla dne 19. 5. 2011 přednáška o používání různých typů pratelných plen s praktickou ukázkou.

Firemní den pro DENSO

18. 6. 2011 naše organizace připravila v rámci firemního dne pro rodiny zaměstnanců firmy DENSO ukázkou výroby ručního papíru, historii tohoto materiálu a této techniky. Každý si mohl papír vyrobit, ozdobit a odnést domů. Akce se zúčastnilo kolem 600 lidí.

Škola na kole

Není mnoho školáků, kteří by v Liberci jezdili do školy na kole. Pro většinu z nich je překážkou nebezpečná cesta, nepřehledné křižovatky nebo hustý provoz. Akce Škola na kole, která se konala 13. 9. 2011, si kladla za cíl ukázat žákům pěti vybraných libereckých základních škol možné bezpečné trasy mezi školou, centrem města a dopravním hřištěm a naučit je zásady bezpečné jízdy.

Zástupci ZŠ Švermova, ZŠ 5. května, ZŠ Lesní, ZŠ Na Perštýně – DOCTRINA a ZŠ Jabloňová spolu s organizátory akce Škola na kole – SEV DIVIZNA, Auto*mat, Cyklisté Liberecka, Tým silniční bezpečnosti Libereckého kraje a Centrum Generace připravili pro přibližně 120 žáků a jejich učitele interaktivní vzdělávací program s cyklistickou tematikou. Součástí programu byla též společná cyklojízda. Akce proběhla ve spolupráci s městskou policií a Policií ČR. Žáci vyjeli ráno od své školy ve skupině k dopravnímu hřišti, kde absolvovali dopolední program – „cyklistický šestiboj“. V rámci šesti stanovišť si děti zopakovaly pravidla bezpečné jízdy na kole městem, dozvěděly se o základech údržby kola, vyzkoušely si, jak správně přivolat záchrannou službu či vytipovaly bezpečnou cestu na kole do školy. Důležitou součástí této akce bylo také sesbírání postřehů, návrhů a přání malých cyklistů k dopravě na kole v Liberci. Tyto postřehy jsme předali zástupcům města.

Den bez aut – cyklojízda městem

22. 9. 2011 se uskutečnil již 11. ročník cyklojízdy v rámci Dne bez aut. Tuto akci pořádá občanské sdružení Cyklisté Liberecka a SEV DIVIZNA.

SEV DIVIZNA – významné projekty**PROJEKT „Slunce v ZOO“ – ochrana klimatu a obnovitelné zdroje v ZOO Liberec**

Podpora na tento demonstrační a osvětový projekt byla získána od Německé spolkové nadace pro životní prostředí v Osnabrücku (Deutsche Bundesstiftung Umwelt - DBU). Všechny zamýšlené aktivity v rámci projektu mají dva cíle:

- vzdělávání a osvětu pro širokou veřejnost (výchova k udržitelnému rozvoji) a zvyšování ekologické gramotnosti návštěvníků ZOO Liberec
- demonstrace využití obnovitelných zdrojů energie (OZE)

Cílovou skupinou projektu jsou především žáci základních a středních škol a návštěvníci ZOO Liberec. V rámci projektu vznikají v zoo demonstrační zařízení fotovoltaické elektrárny, malé vodní elektrárny, kolektory na sluneční ohřev vody, pořídil se elektromobil na svoz odpadů a drobného materiálu. Vzniká malá „technická“ naučná stezka – vše doplněno interaktivními a informačními tabulemi.

Projekty z Evropského sociálního fondu Operační program vzdělávání pro konkurenceschopnost:

SEV DIVIZNA uspělo se dvěma granty v Evropském sociálním fondu Operační program vzdělávání pro konkurenceschopnost. Projekt SEV DIVIZNA školám byl úspěšně ukončen v prosinci 2011, projekt SEV DIVIZNA pedagogům pokračuje do června 2012.

SEV DIVIZNA úspěšně dokončilo 31. 12. 2011 projekt SEV DIVIZNA školám, který byl financován z ESF Operační program vzdělávání pro konkurenceschopnost a z rozpočtu ČR. Projekt v hodnotě cca 2.800.000 Kč byl realizován od 1. 1. 2009. Za dobu jeho realizace vzniklo nebo bylo inovováno 18 ekologických výukových programů pro děti ze základních škol Libereckého kraje. Tyto programy byly připraveny tak, aby jejich obsahová (odborná) správnost byla v souladu s nejnovějšími trendy a poznatky. V těchto programech jsou použity interaktivní metody práce s dětmi, metody vycházející například z „kritického myšlení“ a byl dán velký prostor pro spolupráci, komunikaci a přímý kontakt s přírodou.

Z projektu bylo podpořeno vzdělávání v oblasti environmentální výchovy pro více než 8700 žáků. Vzniklo několik nových metodických pomůcek a pracovních listů. Například:

Malý průvodce naším běžným ptačtvem / 2. díl

Jedná se o 2. díl metodické pomůcky pro širokou veřejnost „Malý průvodce naším běžným ptačtvem“. Je to jednoduchá laminovaná skládanka, v které jsou obsaženy popisy a obrázky 11 našich běžných ptačích druhů včetně zajímavostí z jejich života.

Klíč k určování hmyzu

Jednoduchý laminovaný klíč, který je doplněn popisem a barevnými kresbami nejtýpčtějších zástupců jednotlivých hmyzích řádů spolu s informacemi o biotopech, kde se vyskytují.

Projekt „SEV Divizna pedagogům“ pokračoval i v roce 2011. Cílem projektu je kvalitativní změna a inovace programů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků poskytovaných SEV DIVIZNA v komplexní nabídce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty. SEV DIVIZNA realizací projektu podpoří odborné kapacity a kompetence pedagogických pracovníků škol a školských zařízení v Libereckém kraji, výměnu zkušeností a dobré praxe mezi pedagogy, posílení pozice škol v komunitách. Další rozvoj pedagogů umožní nabídka vzdělávacích akcí na míru podle požadavků škol.

Finanční zpráva za rok 2011

Celkové neinvestiční výdaje/náklady	4 047 060 Kč
Příjmy/výnosy z vlastní činnosti – celkem	330 428 Kč
Dotace, příspěvky, dary – celkem	3 478 206 Kč
Příjmy/výnosy – celkem	3 808 633 Kč

Personální zajištění

Kmenoví zaměstnanci: Dědková Lenka, Horáková Martina, Hudcová Alice, Kočí Aleš, Krupová Jana (mateřská dovolená), Nováková Miroslava (mateřská dovolená), Štajnerová Eva, Tešar Jan, Zemánek Martin

Externisté: Palatová Vendula, Tempírová Lenka

Studenti: Kopecský Jan, Kubínová Lenka

Poděkování patří všem, kteří pomáhali realizovat naše akce:

- **spolupracující organizace:** ARPOK o. p. s., Agentura ochrany přírody a krajiny, AUTOMAT o.s., Camp Sedmihorky, Cyklisté Liberecka, FAUNUS o.s., Komunitní centrum generace, Liberecký kraj – resort životního prostředí a zemědělství, Městské lesy Liberec, p.o., Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, Ministerstvo životního prostředí České republiky, Rosa – společnost pro ekologické informace a aktivity, o.p.s., SEV Český ráj, SEVER – Horní Maršov, Soukromá základní škola DOCTRINA, Správa CHKO Jizerské hory, Správa CHKO Český ráj, Statutární město Liberec – odbor komunálních služeb, SSEV Pavučina a její členové, ateliér Symbiosa, Technická univerzita v Liberci, TEREZA o. s., Venkovský prostor, o. p. s., ZŠ Jabloňová, Liberec, ZŠ 5. května, Liberec, ZŠ Lesní, Liberec, ZŠ Oblačná, Liberec, ZŠ a MŠ Okna, ZŠ Sever, Česká Lípa, ZŠ Švermova, Liberec a další

- **jednotlivci:** Bliml Jiří, Činčera Jan, Doubnerová Jitka, Doubková Hana, Dvořák Jiří, Hajíček David, manželé Huškovi, manželé Horovi, Jašová Simona, Košťálová Hana, Krajhanzl Jan, Krupa Tomáš, manželé Kulichovi, Lejsek Petr, Matějka Marek, Medlíková Olga, manželé Modří, Moravec Zdeněk, Nevrlý Miloslav, manželé Nováčkoví, manželé Pickovi, Pírková Jana, Pudil Martin, Rákosník Roman, Roubalová - Světlíková Monika, Rychtaříková Lenka, Rutkovský Jiří, Slováčková Eva, Simm Otokar, Sládková Lucie, Svobodová Yveta, Urbánek Jiří, Vašina Leoš ml., Vilímová Vanda, Vydra Jiří a mnoho dalších

Zvláště děkujeme kolegům a dobrovolníkům ze ZOO Liberec za všestrannou pomoc a podporu.

SEV DIVIZNA

Městské středisko ekologické výchovy při ZOO Liberec
Masarykova 1347/31, 460 01 Liberec 1
tel: 482 712 982
koci@zooliberec.cz; www.zooliberec.cz/divizna

Ing. Aleš Kočí
vedoucí SEV DIVIZNA
koci@zooliberec.cz

LIDOVÉ SADY

Kulturní a společenské středisko při ZOO Liberec – Lidové sady

Nové středisko se stalo součástí ZOO Liberec 1. července 2011. V období do 31. prosince 2011 pak bylo v Lidových sadech uspořádáno celkem 166 pořadů a akcí pro 34500 návštěvníků.

Přehled činnosti

Program	akce	návštěvníci
vlastní pořady a akce	18	3 306
pořady a akce ve spolupráci	1	223
další využití prostor	28	cca 6 200
celkem	47	cca 10 000
z toho zahrada	2	cca 1 000
Experimentální studio	akce	návštěvníci
vlastní pořady a akce	64	3 291
projekt Lidové sady dětem	23	3 186
další využití prostor	21	cca 1 100
celkem	108	cca 7 500
z toho zahrada	17	cca 1 000

Dětský koutek	provozní dny	návštěvníci
celkem	91	15 375

Galerie U Rytíře	akce	návštěvníci
výstavy	3	1 051
výstavy předsálí	3	
akce v Radničním sklípku	1	cca 350
přednášky – doprovodné akce	4	280
celkem	11	cca 1 700

Lidové sady	akce	návštěvníci
celkem	166	cca 34 500
z toho zahrada	19	cca 2 000

Středisko Lidové sady rovněž poskytuje své prostory pro kurzovní činnost nejrůznějšího zaměření. Jde především o hudební kurzy (vedoucí lektor Pavel Havlík), které se ve školním roce 2011 – 12 otevřely pro 7 nástrojových oborů (klavír, keyboard, zobcové flétny, kytary, elektrická kytara, basová kytara, ukulele) a dále zajišťovaly doplňkové služby (poradna nákupu a oprav hudebních nástrojů, využití techniky PC v oblasti hudby, nahrávání hudebních demo snímků, příprava pro vyšší formu hudebního vzdělávání, zakládání hudebních těles). Kurzy v aktuálním školním roce zajišťuje 8 lektorů pro 138 účastníků. V roce 2011 byly pro zájemce rovněž opět otevřeny taneční kurzy společenského tance (lektor Vlastimil Čermák), když je ve druhém pololetí navštěvovalo 50 účastníků. Ze specializovaných tanečních kurzů Lidové sady nabízely flamenco (lektor Alexandra Dastychová), jichž se zúčastnilo 27 zájemců, a cvičení pilates (lektor Zuzana Švástová), které v letním týdnu přilákalo 33 účastníků.

Nejvýznamnější pořady a akce (1. 7. – 31. 12. 2011)

Léto v Lidových sadech (akce pořádané o prázdninách na zahradě a v areálu Dětského koutku)

07/2011 – letní kino

Týden Léto s Penelope Cruz

08/2011 – letní kino

Týden Léto s Janem Hřebejkem

Týden Léto s dětským filmem

08/2011

Týden Léto s pohádkou

15. – 19. 08. – Etnořez 2011 – Dřevosochání v ZOO

7. ročník dřevosochařského sympozia

27. 08. – Summer Jam Party II.

druhý ročník festivalu libereckých kytar a vinylů

22. 09. – Karel Plíhal

koncert výjimečného písničkáře

24. 09. – 28. Podještědská výstava psů

krajská výstava psů všech plemen

25. 09. – Liberec Open

soutěž ve sportovním tanci

12. 10. – Sto zvířat&Polemic

SKAmarádění Tour

22. 10. – Jarret&Vltava

velký křest nových CD obou skupin

04. 11. – Škwor

koncert rockové skupiny – support: Rain

29. 11. – Pavel Bobek&MalinaBand

Koncert významného zpěváka a hostující skupiny Epy de Mye

01. 12. – Dan Bárta & Illustratosphere
 koncert s komorním souborem Epoque Quartet
 02. 12. – Iva Bittová
 komorní koncert emocionálního světa Ivy Bittové
 03. 12. – Stodesetiletý bál Lidových sadů
 110. výročí zahájení provozu v Lidových sadech
 10. 12. – Vánoce v Lidových sadech
 pohádky, prodejní trhy, tvůrčí dílny pro celou rodinu

52. + 53. koncertní sezóna komorní hudby
 abonentní cyklus koncertů, který je trvale nejprestižnějším
 projektem této oblasti na Liberecku

Divadlo bez opony – 7. + 8. divadelní sezóna
 abonentní cyklus komorních divadelních představení před-
 ních divadel, souborů a umělců

Plesová sezóna – nejvýznačnější plesy sezony 2011

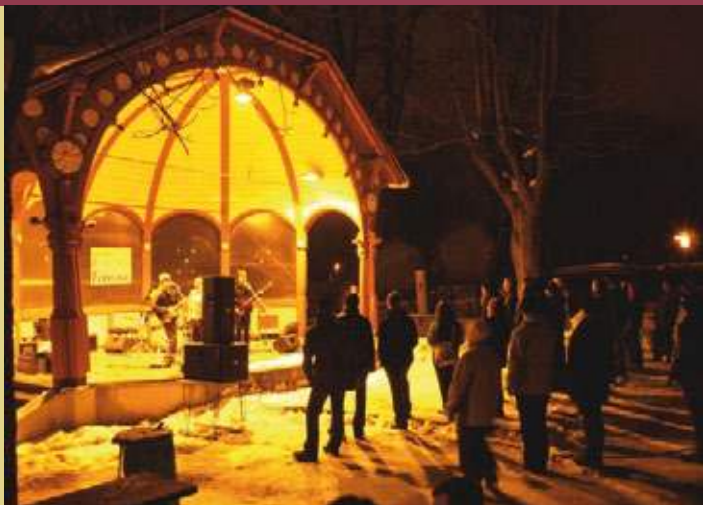
11. 02. Ples naruby
 04. 03. Irský bál
 12. 03. VI. Etnoples ZOO Liberec – Planeta opic
 25. 03. Ples v pyžamu

KSC Lidové sady

Lidové sady 425/1, 460 01 Liberec 1
 tel: 482 710 649, info@lidovesadyliberec.cz
 www.lidovesadyliberec.cz

Petr Vostřák
 vedoucí střediska Lidové sady
 spol@lidovedayliberec.cz

Děkujeme významným partnerům ZOO Liberec

generální partner

hlavní partner

Vydala:
Zoologická zahrada Liberec,
příspěvková organizace
Masarykova 1347/31, 460 01 Liberec 1

Autoři fotografií ve výroční zprávě:
Jan Kubánek, MVDr. Vladimír Jurek, Jiří Zuzánek, archiv
ARCHA, archiv SEV DIVIZNA, archiv KSC Lidové sady, Jitka
Maděrová.
Grafika a sazba: Jan Kubánek; Tisk: Tiskárna Irbis Liberec

panda červená

žirafa Rothschildova